

Referat Pracowni Urbanistycznej
Wydział Planowania Przestrzennego
Urzędu Miejskiego w Gliwicach

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
*projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego
miasta Gliwice dla obszaru położonego w rejonie ulic Edisona, Nowaka-
Jeziorańskiego, Łabędzkiej i Opla*

Opracował:
mgr Piotr Dawidko

wersja 4_01_2024_10_21

Gliwice
Październik 2024 r.

Spis treści:

Spis treści:	2
1. Wprowadzenie	4
1.1. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami	4
1.2. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy	4
2. Opis istniejącego stanu i problemów środowiska	5
2.1. Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu	5
<i>Położenie</i>	5
<i>Istniejące zagospodarowanie</i>	7
<i>Budowa geologiczna i geomorfologia terenu</i>	9
<i>Warunki klimatyczne</i>	11
<i>Wody powierzchniowe i podziemne</i>	13
<i>Warunki glebowe</i>	14
<i>Szata roślinna</i>	15
<i>Świat zwierzęcy</i>	15
<i>Zasoby krajobrazowe i kulturowe oraz obszary chronione</i>	16
<i>Odporność środowiska na degradację i ocena zdolności do regeneracji</i>	17
<i>Potencjalne zmiany w środowisku w przypadku braku realizacji ustaleń planu</i>	18
2.2. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody	19
<i>Powietrze atmosferyczne</i>	19
<i>Wody podziemne</i>	21
<i>Wody powierzchniowe</i>	22
3. Wpływ ustaleń projektu planu na środowisko	22
3.1. Uwarunkowania ekofizjograficzne	22
3.2. Ustalenia projektu planu	22
3.3. Analiza pod kątem zgodności projektu planu z uwarunkowaniami ekofizjograficznymi	25
3.4. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	25
3.5. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru	26
3.6. Przewidywane oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko	26
<i>Wpływ na gleby i powierzchnię ziemi</i>	27
<i>Wpływ na wody powierzchniowe i podziemne</i>	27
<i>Wpływ na powietrze atmosferyczne</i>	28
<i>Wpływ na klimat akustyczny</i>	28
<i>Wpływ na różnorodność biologiczną, świat roślinny i zwierzęcy</i>	29
<i>Wpływ na klimat lokalny</i>	30
<i>Wpływ na krajobraz, zabytki i zasoby naturalne</i>	30

<i>Wpływ na zdrowie ludzi</i>	30
<i>Wpływ na cele i przedmiot ochrony oraz integralność obszarów Natura 2000 lub innych obszarów chronionych</i>	31
<i>Kompleksowa prognoza skutków wpływu ustaleń projektu planu na środowisko przyrodnicze</i>	31
3.7. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jaki te cele zostały uwzględnione podczas opracowania dokumentu	33
<i>Dokumenty szczebla międzynarodowego i wspólnotowego</i>	33
<i>Dokumenty szczebla krajowego</i>	34
<i>Ustalenia projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w odniesieniu do Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030</i>	35
<i>Dokumenty szczebla regionalnego i lokalnego</i>	35
3.8. Możliwe transgraniczne oddziaływanie	37
3.9. Przewidywane metody analizy skutków realizacji ustaleń projektu planu	37
4. Podsumowanie	37
4.1. Możliwości wprowadzenia rozwiązań alternatywnych bądź eliminujących i ograniczających negatywne oddziaływanie na środowisko realizacji ustaleń projektu planu	37
4.2. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	38
4.3 Materiały źródłowe	40

1. Wprowadzenie

1.1. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami

Prognoza oddziaływania na środowisko ma na celu określenie uwarunkowań istniejącego stanu środowiska przyrodniczego oraz wskazanie skutków oddziaływania na środowisko wynikających z realizacji ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Prognoza jest częścią projektu planu, która stanowi element zapewniający utrzymanie równowagi przyrodniczej zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko ustaleń projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wynika z art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (zw. dalej *ustawą ocenową*), która jednocześnie ustala zakres merytoryczny opracowania. Zgodnie z art. 17 pkt 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (zw. dalej *upzp*) prognozę oddziaływania na środowisko sporządza organ opracowujący projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Częścią prognozy jest załącznik graficzny.

Projekt miejscowego planu, dla potrzeb którego sporządzana jest niniejsza prognoza, opracowany został w oparciu o uchwałę nr XLI/848/2022 Rady Miasta Gliwice z dnia 10 listopada 2022 r. *w sprawie przystąpienia do sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części miasta Gliwice, w której dopuszczone jest etapowe sporządzanie i uchwalanie tego planu*. Zakres przestrzenny projektu planu stanowi obszar o łącznej powierzchni ok. 86,27 ha, obejmujący fragmenty dzielnic Łabędy i Stare Gliwice, położony na północny wschód od ul. Jana Nowaka-Jeziorańskiego i północny zachód od ul. Edisona.

Zgodnie art. 53 *ustawy ocenowej* otrzymano uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości przygotowywanej prognozy oddziaływania na środowisko od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach (pismo znak WOOŚ.411.89.2024.PB z dn. 10 czerwca 2024 r.) oraz Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach (pismo znak NS-ZNS.9022.2.23.2024.1 z dnia 12 czerwca 2024 r.).

1.2. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy

W trakcie przygotowania niniejszego opracowania rozpoznano walory i zasoby przyrodnicze, stan zagospodarowania, walory krajobrazowe, stan środowiska i istniejące zagrożenia oraz uciążliwości dla środowiska i zdrowia człowieka. Wykorzystano opracowania poruszające problematykę ochrony środowiska miasta Gliwice, materiały kartograficzne, a także przeprowadzono wizję terenu.

Zastosowana w prognozie metoda polega na porównaniu obecnego funkcjonowania środowiska obszaru opracowania z funkcjonowaniem przewidywanym jako skutek realizacji ustaleń projektu planu. Przewidywane oddziaływanie na środowisko ustaleń projektu planu określono według takich kryteriów, jak:

- **charakter zmian:** korzystne, umiarkowanie korzystne, neutralne, umiarkowanie niekorzystne, niekorzystne;
- **intensywność przekształceń:** brak, nieznaczne, zauważalne, duże, zupełne;

- **bezpośredniość oddziaływania:** bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane;
- **okres trwania oddziaływania:** krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe;
- **częstotliwość oddziaływania:** brak, chwilowe, stałe;
- **trwałość oddziaływania:** odwracalne, częściowo odwracalne, nieodwracalne.

Oddziaływanie na poszczególne komponenty środowiska zgodnie z przyjętymi założeniami przedstawiono również w formie tabelarycznej. Na rysunku prognozy poszczególne tereny pogrupowano według stopnia wpływu na środowisko.

2. Opis istniejącego stanu i problemów środowiska

2.1. Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Położenie

Gliwice położone są w południowej Polsce, w województwie śląskim, na terenie Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. Miasto leży na przecięciu szlaków komunikacyjnych wschód-zachód (autostrada A4, linia kolejowa 137) i północ-południe (autostrada A1). Od strony północnej z Gliwicami graniczą: Pyskowice i gmina Zbrosławice, od wschodniej: Zabrze i gmina Gierattowice, od południowej: Knurów i gmina Pilchowice, zaś od strony zachodniej gminy: Sośnicowice i Rudziniec.

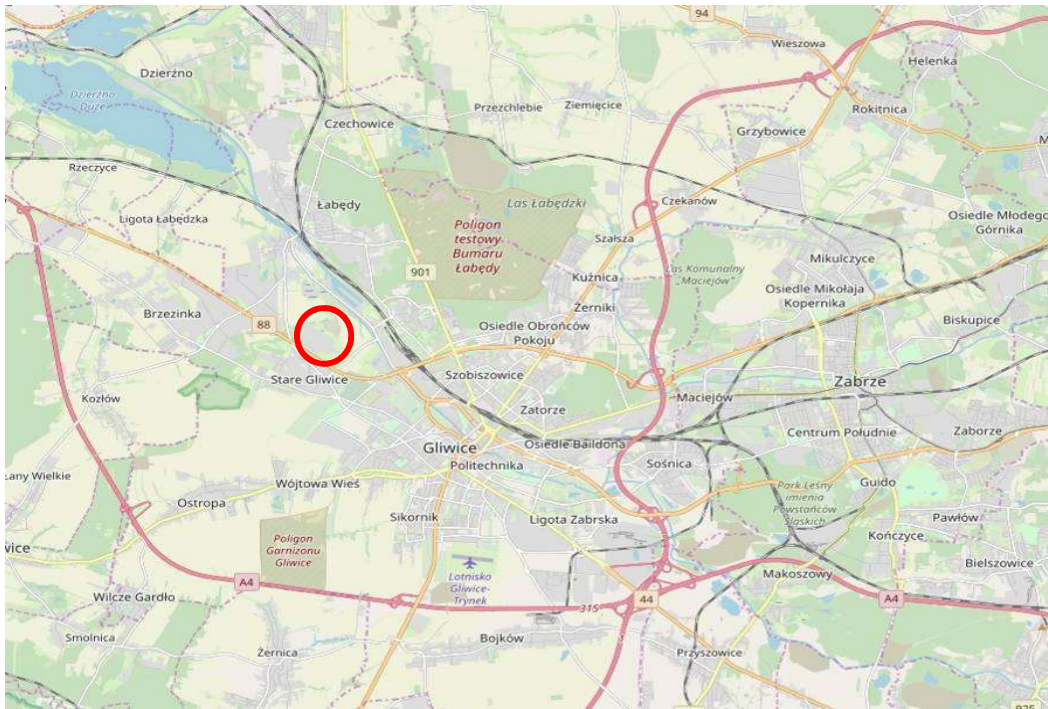
Rys. 1. Gliwice na tle podziału fizyczno-geograficznego Polski.

Źródło: Referat Pracowni Urbanistycznej na podstawie Solon J. i in., 2018, *Physico-geographical mesoregions of Poland: Verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data*, *Geographia Polonica* 91/2, IGPZ PAN, Warszawa

Według podziału fizyczno-geograficznego Polski, zaktualizowanego w roku 2018, Gliwice leżą w całości na obszarze prowincji Wyżyn Polskich (34), makroregionu Wyżyny Śląskiej (341.1). Prawie całe miasto zlokalizowane jest w granicach mezoregionu Wyżyna Katowicka (341.13), jedynie niewielki fragment jego zachodniej części wchodzi w skład mezoregionu Obniżenie Bojszowa (341.16)¹.

Teren opracowania zlokalizowany jest północno-zachodniej części miasta, na obszarze dzielnic Łabędy i Stare Gliwice (Rys. 2.).

¹ Solon J. i in., 2018, *Physico-geographical mesoregions of Poland: Verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data*, *Geographia Polonica* 91/2, IGPZ PAN, Warszawa

Rys. 2. Lokalizacja obszaru objętego opracowaniem w granicach miasta Gliwice.

Źródło: openstreetmap.org

Granice obszaru opracowania zostały wskazane na Rys. 3.

Rys. 3. Obszar objęty opracowaniem.

Źródło: MSIP Gliwice

Istniejące zagospodarowanie

Obszar opracowania obejmuje swym zasięgiem teren przemysłowy zakładu Stellantis Polska, a także jego najbliższe otoczenie, na które składa się infrastruktura komunikacyjna oraz fragmenty nieurządzonej zieleni.

Fot. 1. Obszar objęty opracowaniem – zakład Stellantis Polska.

Źródło: Referat Pracowni Urbanistycznej

Fot. 2. Obszar objęty opracowaniem – Dopływ spod Starych Gliwic i tereny zieleni urządzonej.

Źródło: Referat Pracowni Urbanistycznej

*Fot. 3. Obszar objęty opracowaniem – sąsiadujący z zakładem teren zadrzewiony.
Źródło: Referat Pracowni Urbanistycznej*

*Fot. 4. Obszar objęty opracowaniem – Dopływ spod Starych Gliwic na obszarze zadrzewionym.
Źródło: Referat Pracowni Urbanistycznej*

Budowa geologiczna i geomorfologia terenu

W ujęciu geologicznym Gliwice położone są w północno-zachodniej części niecki górnośląskiej. Podłoże niecki stanowią prekambryjskie utwory metamorficzne, zalegające na głębokości kilku tysięcy metrów. Utwory te przykryte są osadami (piaskowcami, mułowcami i zlepieńcami) dolnego kambriu, nad którymi zalegają z kolei piaskowce, dolomity i wapień dewonu, o łącznej miąższości przekraczającej 1000 m. Powyżej utworów dewonu występują osady karbońskie, dzielące się na trzy główne grupy:

- morskie osady fliszowe dolnego karbonu (wizenu) o miąższości ok. 140 m, stanowiące kontynuację sedimentacji dewońskiej;
- osady paraliczne namuru A (warstwy brzeżne) – naprzemianległe warstwy mułowców, iłowców i piaskowców z licznymi cienkimi pokładami węgla (ok. 250 pokładów o grubości do 1,5 m), powstałe w warunkach sedimentacji przybrzeżnej i deltowej;
- osady limniczne namuru B, C i westfalu (warstwy siodłowe i łęgowe), zbudowane z piaskowców gruboławicowych z wtrąceniami zlepieńców oraz przewarstwieniami iłowców i mułowców oraz grubymi pokładami węgla².

W granicach Gliwic utwory karbońskie występują dość płytko (od ok. 50 do ok. 250 m), z czego pod północną i środkową częścią miasta zalegają warstwy brzeżne, zaś w części południowo-wschodniej również warstwy siodłowe i łęgowe. Na obszarze opracowania głębokość zalegania stropu karbonu można szacować na ponad 250 m p.p.t³. Całkowita miąższość osadów karbońskich wynosi kilka tysięcy metrów, w rejonie Gliwic są rozpoznane do głębokości ok. 1000 m.

Na obszarze opracowania utwory karbonu przykryte są bezpośrednio osadami neogenu. Utwory neogeńskie stanowią głównie miocenijskie ily, łupki, mułowce i margle z wkładkami żwirów, soli i gipsów. Lokalnie mogą też występować osady lądowe pliocenu, w postaci izolowanych płatów żwirów, piasków i iłów. Łączna miąższość utworów neogenu jest zmienna i może sięgać ponad 200 m. W granicach obszaru opracowania strop neogenu występuje na głębokości ok. 15-20 metrów⁴.

Powyżej utworów miocenijskich zalegają osady czwartorzędu. W przypadku północnej (obniżenie doliny Dopływu spod Starych Gliwic) i wschodniej części obszaru opracowania są to holocenijskie utwory rzeczne w postaci piasków, żwirów i mułków, związane z działalnością cieków wodnych⁵. Z kolei na niewielkim fragmencie zachodniej części obszaru występują starsze plejstocenijskie piaski i żwiry wodnolodowcowe, powstałe w czasie zlodowacenia środkowopolskiego, a także piaski, żwiry i mułki peryglacialne, będące pozostałością po zlodowaceniu północnopolskim (Wisły)⁶.

Pod względem morfologicznym rejon Gliwic należy do słabo urozmaiconych. Rzędne powierzchni terenu wahają się w granicach od 210 m n.p.m. (okolice Portu Gliwickiego) do 279 m n.p.m. (okolice Bojkowa). Obniżenie terenu przebiega z kierunku z południowo – wschodniego na północny zachód i związane jest z doliną Kłodnicy. Średnie wyniesienie miasta wynosi 230 m n.p.m. Deniwelacje terenu wynoszą około 69 metrów⁷.

Wschodnia część obszaru opracowania obejmuje fragment doliny rzecznej, która w tym miejscu ma

² Stupnicka E., 1997, *Geologia regionalna Polski*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa

³ *Szczegółowa mapa geologiczna Polski 1:50 000*, 2016, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa

⁴ ibidem

⁵ Dubaj-Nawrot J., 2005, *Baza danych geologiczno-inżynierskich wraz z opracowaniem atlasu geologiczno-inżynierskiego aglomeracji katowickiej*, Ministerstwo Środowiska, Warszawa

⁶ *Szczegółowa mapa geologiczna Polski 1:50 000*, 2016, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa

⁷ *Program ochrony środowiska dla miasta Gliwice na lata 2016-2020*, Uchwała nr XXII/547/2016 Rady Miasta Gliwice z dnia 15 grudnia 2016 r.

szerokość ok. 1200 m. Charakteryzuje się on niewielkimi różnicami wysokości (w zakresie 210-215 m n.p.m.). Z kolei na część zachodnią składają się fragmenty plejstocenijskiej wysoczyzny polodowcowej, uformowanej z materiału pozostawionego przez lądolód zlodowacenia środkowopolskiego, a także fragmenty tarasów nadzalewowych, stanowiące pozostałości po uformowanej w klimacie peryglacjalnym zlodowacenia północnopolskiego dolinie Prakłodnicy. Związane z lokalizacją zakładu przemysłowego prace ziemne spowodowały niemalże całkowite przekształcenie rzeźby obszaru opracowania.

Mapa form geomorfologicznych w skali 1:25 000

V FORMY AKUMULACJI I EROZJI LODOWCOWEJ I WODNOLODOWCOWEJ   (f) 1 tarasy akumulacyjne i erozyjne (Ps) 2 pola sandrowe (k) 3 ostańcowe pagóry o charakterze kemów (m) 4 wały i pagóry morenowe (Pl) 5 pokrywy utworów lodowcowych i polodowcowych (Wp) 6 wysoczyzny polodowcowe (R) 1. doliny rzeczne
a) czynne odcinki dolin rzecznych z akumulacją zwirow, piasków i namulów (r) b) martwe odcinki dolin rzecznych bez naturalnego przepływu wód lub ze sztucznym przepływem wód ujętych w sieć kanałów	FORMY ANTROPOGENICZNE I FORMY POWSTAŁE BEZPOŚREDNIO W WYNIKU DZIAŁALNOŚCI CZŁOWIEKA 1. wyrobiska o charakterze przemysłowym 1) a) kamieniołomy 2) b) piaskownie i zwirownie 3) c) glinianki 5) 2. wyrobiska o charakterze lokalnym 11) 9. tereny niwelowane 19) 2. tereny o charakterze przemysłowym

Rys. 4. Ukształtowanie terenu – ortofotomapa z nałożoną hipsometrią numerycznego modelu terenu i elementami mapy form geomorfologicznych w skali 1:25 000.

Źródło: Referat Pracowni Urbanistycznej na podstawie danych MSIP.

Warunki posadawiania obiektów inżynierskich są zróżnicowane. Według *Atlasu geologiczno-inżynierskiego aglomeracji katowickiej*, na terenie opracowania występują głównie średniokorzystne oraz niekorzystne, związane z plejstoceniowymi oraz holoceniowymi gruntami rzeczno- i wodnolodowcowymi⁸. W przypadku mało korzystnych warunków budowlanych, może być konieczne przeprowadzenie dodatkowych prac ziemnych i fundamentowych. Zwierciadło wody gruntowej znajduje się na głębokości ok. 1 – 5 metrów⁹.

Obszar projektu planu położony jest w obrębie udokumentowanego złoża węgla kamiennego Gliwice nr WK 337, którego eksploatacja została zaniechana w roku 1999. Ukształtowanie terenu nie wykazuje zagrożenia występowania osuwisk.

Warunki klimatyczne

Zgodnie z regionalizacją rolniczo-klimatyczną R. Gumińskiego, obszar Gliwic w całości znajduje się w granicach XV dzielnicy klimatycznej (Dzielnicy Częstochowsko-Kieleckiej). Dla dzielnicy tej średnia temperatura roczna wynosi 7,6-7,7°C, średni opad od 550 do 800 mm/rok, okres wegetacyjny trwa od 200 do 210 dni i przeważają wiatry zachodnie. Ze względu na położenie miasta w południowo-zachodniej części dzielnicy, panujące na jego obszarze warunki nieco różnią się od przeciętnych. Bliskość Bramy Morawskiej i Beskidów warunkuje m.in. nieco cieplejszy i bardziej wilgotny klimat.

W chwili obecnej w granicach Gliwic nie funkcjonuje stacja meteorologiczna IMGW, mogąca być źródłem serii danych pomiarowych. Charakterystyczne elementy klimatu, zaobserwowane na najbliższej stacji meteorologicznej w Katowicach-Muchowcu przedstawiają się następująco:

- Średnia roczna temperatura powietrza: 9,0°C (1991-2020);
- Średnia temperatura lipca: 19,1°C (j.w.);
- Średnia temperatura stycznia: -1,2°C (j.w.);
- Czas trwania okresu wegetacyjnego: 210-220 dni (j.w.);
- Średni czas zalegania pokrywy śnieżnej: 58,1 dni (j.w.);
- Najwyższa temperatura maksymalna (29.08.1992): 36,0°C;
- Najniższa temperatura minimalna (8.01.1987): - 27,4°C;
- Średnia roczna suma opadów atmosferycznych: 723,1 mm¹⁰.

Zgodnie z zawartymi w Atlasie Klimatu Województwa Śląskiego danymi z najbliższego Gliwicom posterunku w Czekanowie, dominują wiatry zachodnie, a zwłaszcza północno- i południowo-zachodnie (łącznie ok. 50% dni w roku). Wiatry południowe i południowo-wschodnie wieją przez ok 10% dni w roku każde, cisza występuje przez ok. 15%¹¹. Najrzadziej wieje wiatr północno-wschodni (mniej niż 10%). Z kolei średnia suma roczna opadów na posterunku opadowym w Gliwicach za lata 1961-1991 wyniosła 643 mm¹².

Oprócz czynników naturalnych, na kształtowanie się klimatu miasta Gliwice i całej Górnos Śląsko-Zagłębiowskiej Metropolii wpływa wysoki stopień urbanizacji i uprzemysłowienia. Lokalizacja zabudowy

⁸ Dubaj-Nawrot J., 2005, *Baza danych geologiczno-inżynierskich wraz z opracowaniem atlasu geologiczno-inżynierskiego aglomeracji katowickiej*, Ministerstwo Środowiska, Warszawa

⁹ ibidem

¹⁰ Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Dane Publiczne, danepubliczne.imgw.pl

¹¹ Kruczała A. (red.), 2000, *Atlas klimatu województwa śląskiego*, IMGW o. Katowice, Katowice

¹² *Mapa hydrograficzna Polski 1:50000*, 2001, Główny Urząd Geodezji i Kartografii, Warszawa

śródmiejskiej, budynków przemysłowych i usługowych o dużych gabarytach, a także uszczelnienie znacznych powierzchni powoduje modyfikację naturalnych warunków klimatycznych. Głównymi elementami klimatu, modyfikowanymi przez intensywną zabudowę, są: wiatr (spadek prędkości wiatru na terenach intensywnie zabudowanych), opad (częste występowanie tzw. opadu śladowego, ze względu na zapylenie – obecność jąder kondensacji w powietrzu)¹³ i temperatura (powstawanie miejskiej wyspy ciepła wskutek uszczelnienia powierzchni i niskiego albedo terenów zagospodarowanych)¹⁴.

Analizując dane klimatyczne z ostatniego wielolecia, a zwłaszcza dotyczące temperatury, opadów i insolacji, należy brać pod uwagę zachodzące obecnie zmiany klimatyczne. Roczne dane meteorologiczne drugiej i trzeciej dekady XXI wieku wskazują na stopniowy wzrost średniej temperatury, insolacji oraz spadek opadów w miesiącach półrocza zimowego. W związku z powyższym, część danych klimatologicznych może w ciągu najbliższych lat znacząco się zmienić.

Rys. 5. Lokalizacja obszaru opracowania na tle osi korytarzy wymiany powietrza.

Źródło: MSIP Gliwice na podstawie Załupka M. i in., 2023, Charakterystyka warunków przewietrzania miasta Gliwice, ATMOTERM S.A., Opole

Na podstawie klasyfikacji topoklimatów autorstwa Paszyńskiego¹⁵, opartej o bilans wymiany ciepła pomiędzy atmosferą a powierzchnią terenu, w granicach opracowania odnotowano występowanie dwóch typów topoklimatu:

- topoklimat niewielkich form wklęsłych (typ 3.3). Na tego typu terenach, ze względu na zróżnicowanie lokalnych warunków, a zwłaszcza głębokości występowania zwierciadła wód gruntowych, występują różne typy wymiany ciepła. Tego typu tereny posiadają tendencję do tworzenia się zastoisk zimnego powietrza w pogodne noce;

¹³ Dulias R., Hibszar A. (red), 2008, *Górnos Śląski Związek Metropolitalny – Zarys geograficzny*, PTG Oddział Katowicki, Sosnowiec

¹⁴ Rosik-Dulewska Cz. (red.). 2019, *Obszary miejsko-przemysłowe wobec zmian klimatu na przykładzie miast centralnej części GZM*, Prace i studia IPIŚ PAN nr 89, Zabrze

¹⁵ Paszyński J., 1980, *Metody sporządzania map topoklimatycznych*, Dokumentacja Geograficzna 3, IGPZ PAN, Warszawa

znaczące presje antropogeniczne: intensywny pobór punktowy z ujęć wód podziemnych oraz odwodnienia wyrobisk górniczych, a także presję obszarową rozproszoną związaną z rolnictwem, gospodarką komunalną i przemysłem¹⁹.

W granicach obszaru opracowania występują poziomy wodonośne piętra czwartorzędowego:

- 5 p,ż[gl]/rm/zwwP/Q – wytworzony w piaskach i żwirach z towarzyszącymi glinami równiny morenowej, ze zwierciadłem nieciągłym o zmiennym charakterze, nie będący głównym użytkowym poziomem wodonośnym;
- 4 p,n/dz/zsP/Q – wytworzony w piaskach i namulach tarasu zalewowego o zwierciadle swobodnym, nie będący głównym użytkowym poziomem wodonośnym²⁰.

Poziomy te zasilane są na drodze bezpośredniej infiltracji wód opadowych.

Piętro wodonośne czwartorzędu charakteryzuje się zróżnicowanymi warunkami hydrogeologicznymi, uzależnionymi od miąższości osadów, nieciągłością rozprzestrzenienia i nietrwałością jakości wody. Na obszarze opracowania zwierciadło wody podziemnej znajduje się na głębokości od ok. 1 m do ponad 5 metrów²¹.

Miasto Gliwice w całości przynależy do zlewni rzeki Odry, odwadniane jest przez rzekę Kłodnicę (ciek II rzędu) wraz z jej dopływami – m.in. Bytomką, Ostropką, Czerniawką, Potokiem Guido (Sońnickim), Kozłówką. Obszar opracowania zlokalizowany jest w granicach zlewni jednolitej części wód powierzchniowych rzecznych nr RW6000061165739 (Kłodnica od Promnej do Zb. Dzierżno Duże).

Przez obszar opracowania przepływa ciek wodny – Dopływ spod Starych Gliwic, który jest niewielkim ciekim o długości ok. 5 km i zlewni ok. 12 km², rozpoczynającym swój bieg na polach na północ od Ostropy. Następnie potok przepływa przez teren rezerwatu Las Dąbrowa, obrzeżem zabudowy mieszkaniowej w dzielnicy Stare Gliwice oraz terenów KSSE i uchodzi do Kłodnicy w rejonie Niepaszyc. Ciek niesie wodę z rowów odwadniających pola uprawne na południe od Starych Gliwic. Długość cieku w granicach obszaru opracowania wynosi ok. 700 m, z czego na ok. 240 m jest on całkowicie zarurowany, zaś w pozostałej części biegnie sztucznym, wyprostowanym i umocnionym korytem.

Ponadto, w północno-wschodniej części obszaru zlokalizowane jest niewielkie zagłębienie bezodpływowe o powierzchni ok. 2000 m², zasilane wodami opadowymi i roztopowymi.

Warunki glebowe

Na obszarach polodowcowych piasków i żwirów w obszarze opracowania występują głównie gleby bielicowe i rdzawe. Gleby te charakteryzują się niską zawartością próchnicy, kwaśnym odczynem oraz niekorzystnymi warunkami powietrzno-wodnymi, co spowodowane jest ich znaczną przepuszczalnością. Powstawanie gleb bielicowych związane jest z procesem bielicowania, tzn. wymywania z górnych części gleby (poziom *albic*) produktów rozkładu minerałów glebowych – związków glinu, żelaza, fosforu i próchnicy i wmywaniu ich w głębiej położonym poziomie *spodic*. Przydatność gleb bielicowych do celów rolniczych jest ograniczona, zaliczane są do IV i V klasy bonitacyjnej, kompleksu żytniego słabego²².

W granicach obszaru opracowania naturalne gleby zostały w większości przekształcone w związku z budową

¹⁹ PGW Wody Polskie, apgw.gov.pl

²⁰ Baza danych GIS Mapy Hydrogeologicznej Polski 1:50000 – Pierwszy Poziom Wodonośny, 2006, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa

²¹ Dubaj-Nawrot J., 2005, Baza danych geologiczno-inżynierskich wraz z opracowaniem atlasu geologiczno-inżynierskiego aglomeracji katowickiej, Ministerstwo Środowiska, Warszawa

²² Marcinek J., Komisarek J. (red.), Systematyka gleb Polski – Wydanie 5, Roczniki Gleboznawcze LXII/3, Wyd. Wieś Jutra, Warszawa

i funkcjonowaniem zakładu przemysłowego. Na większości obszaru opracowania występują gleby antropogeniczne – hortisole (pod terenami urządzonej zieleni) oraz urbisole (pod terenami zabudowanymi), a także gleby nasypowe, związane z przeprowadzonymi pracami niwelacyjnymi i zmianami ukształtowania terenu.

Na nieprzekształconych fragmentach obszaru opracowania, na których podłoże stanowią holocenijskie osady rzeczne, występują mady i gleby mułowotorfowe o zróżnicowanej charakterystyce²³.

Pod względem gospodarczym niewielkie powierzchnie gruntów ornych w północno- i południowo-wschodniej części obszaru kwalifikowane są do klas bonitacyjnych IVa i IVb (gleb ornych średniej jakości). W części południowo-wschodniej obszaru opracowania występują również łąki i pastwiska trwałe klasy IV.

Szata roślinna

Obszar opracowania zdominowany jest przez zakład przemysłowy, wraz z wielkopowierzchniowymi halami produkcyjnymi oraz towarzyszącą im infrastrukturą techniczną i transportową, w tym parkingami, placami składowymi i bocznica kolejową. W granicach zakładu Stellantis Polska dominują fragmenty urządzonej zieleni niskiej – trawniki, wraz z pojedynczymi egzemplarzami dekoracyjnych odmian drzew i krzewów (żywotniki, świerki). Gatunki niskiej zieleni ruderalnej, występujące na terenie zakładu obejmują m.in. wiechlinę roczną, życię trwałą, perz właściwy, krwawnik pospolity, mniszek lekarski, babkę zwyczajną, rumianek pospolity czy skrzyp polny. Ponadto, przed budynkiem administracyjnym zakładu w północno-zachodniej części obszaru opracowania funkcjonuje teren zieleni urządzonej, wraz z towarzyszącym przepływającemu Dopyłowowi spod Starych Gliwic szpalerem olszy czarnych.

W otoczeniu zakładu Stellantis funkcjonują niewielkie tereny zieleni nieurządzonej, pokryte spontaniczną roślinnością i samosiejkami drzew popularnych w środowiskach miejskich. Zadrzewienia wzdłuż dróg (ul. Jana Nowaka-Jeziorańskiego, ul. Edisona) budują m.in. klony polne, brzozy brodawkowate, topole osiki czy topole balsamiczne. Z kolei zlokalizowane w części północno-zachodniej zadrzewienie w okolicy bocznic kolejowej, o charakterze przesuszonego olsu, budują głównie olsze czarne, a także brzozy brodawkowate i topole osiki. Obszar wokół położonego w jego sąsiedztwie stawu pokryty jest trzciniowiskiem i roślinnością przybrzeżną.

Na analizowanym obszarze nie ustanowiono powierzchniowych form ochrony przyrody ani pomników przyrody. Zgodnie z dostępnymi danymi opisującymi walory przyrodnicze miasta, na przedmiotowym terenie nie identyfikuje się stanowisk chronionych gatunków roślin i grzybów²⁴.

Świat zwierzęcy

Ze względu na istniejące zagospodarowanie, obszar opracowania jest ubogi faunistycznie. Na terenie zakładu Stellantis mogą występować niewielkie, zsynantropizowane zwierzęta, takie jak: mysz domowa, szczury, jeże, kret europejski, myszarki: zaroślowa i polna czy kuna domowa. Pojawiają się także przedstawiciele gatunków ptaków występujących w środowisku miejskim, takich jak kos zwyczajny, gawron, kawka, bogatka, kwiczoł czy szpak²⁵.

Na fragmentach terenów otwartych, mogą pojawiać się m.in.: bażant zwyczajny, kuropatwa zwyczajna,

²³ Dulias R., Hibszer A. (red), 2008, *Górnosląski Związek Metropolitalny – Zarys geograficzny, PTG Oddział Katowicki, Sosnowiec*

²⁴ Szendera W. i in., 2021, *Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza obszaru miasta Gliwice na potrzeby opracowań planistycznych*, Pracownia Żywokost, Suszec

²⁵ ibidem

czajka zwyczajna, pliszki: żółta i siwa, przepiórka zwyczajna, zięba zwyczajna, kulczyk zwyczajny, trznadel zwyczajny²⁶, a także powszechnie występujące ssaki: zajęc szarak, sarna europejska, dzik euroazjatycki, lis rudy. Niewielki zbiornik wodny w północno-wschodniej części obszaru opracowania stanowi miejsce pobytu ptactwa wodnego (m.in. kaczek krzyżówek).

Obszar opracowania nie obejmuje obszarowych form ochrony przyrody. Fragment rowu melioracyjnego w sąsiedztwie przepustu pod ul. Edisona został wskazany w *Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej obszaru miasta Gliwice* jako stanowisko rozrodu herpetofauny, gdzie pomimo antropogenicznego zagospodarowania i regularnego prowadzenia prac utrzymaniowych, do godów przystępują m.in. ropuchy zielone i jaszczurki zwinki²⁷.

Obszar opracowania położony jest w całości w granicach wyznaczonego przez Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska regionalnego korytarza migracji ptaków Dzierżno Duże – Zbiornik Rybnicki, a także częściowo w granicach korytarza spójności obszarów chronionych „Kłodnica”²⁸.

Zasoby krajobrazowe i kulturowe oraz obszary chronione

Obszar opracowania, leżący na szerokim odcinku doliny Kłodnicy, był od czasów lokowania miasta Gliwice i otaczających wsi fragmentem większego terenu rolniczego, rozciągającego się pomiędzy osadami Stare Gliwice, Niepaszyce i Szobiszowice. Teren ten sukcesywnie zmniejszał się w związku z rozwojem przemysłu (budowa kanałów Kłodnickiego i Gliwickiego wraz z portem i terenem przemysłowo-składowym w jego otoczeniu, następnie budowa DK88, wreszcie lokalizacja podstrefy KSSE i budowa zakładu Stellantis). Obecnie charakter terenów otwartych, pokrytych nieurządzoną zielenią lub użytkowanych rolniczo, zachowują tylko niewielkie jego fragmenty, położone w zachodniej i wschodniej części.

W granicach obszaru opracowania zlokalizowane są cztery stanowiska archeologiczne, w tym jedno wpisane do rejestru zabytków. Na obszarze opracowania oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie nie znajdują się obszary chronione Natura 2000 ani obiekty objęte przepisami ochrony przyrody.

Tab. 1. Udokumentowane stanowisko archeologiczne, wpisane do rejestru zabytków i chronione na mocy przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Poz.	Nr stanowiska na obszarze AZP (Archeologicznego Zdjęcia Polski)	Nr stanowiska w miejscowości	Typ stanowiska	Numer rejestru zabytków	Przynależność chronologiczna
1.	Nr 97-44/42	6	Osada kultury łużyckiej	A/1645/97	epoka brązu/wczesna epoka żelaza lub wczesna epoka żelaza

Źródło: Referat Pracowni Urbanistycznej

W opracowanej na zlecenie Urzędu Miejskiego w Gliwicach *Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej obszaru miasta Gliwice na potrzeby opracowań planistycznych* wskazano na położenie w granicach obszaru opracowania terenu przyrodniczo cennego – zadrzewienia przy fabryce Opla (C17)²⁹.

Teren ten nie stanowi obszaru prawnie chronionego, natomiast zgodnie z rekomendacjami autorów

²⁶ Szendera W. i in., 2021, *Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza obszaru miasta Gliwice na potrzeby opracowań planistycznych*, Pracownia Żywokost, Suszecz

²⁷ ibidem

²⁸ ibidem

²⁹ Szendera W. i in., 2021, *Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza obszaru miasta Gliwice na potrzeby opracowań planistycznych*, Pracownia Żywokost, Suszecz

opracowania, jego wartości przyrodnicze powinny być uwzględniane przy tworzeniu miejskich dokumentów planistycznych, m.in. poprzez wprowadzenie ochrony przed zabudowaniem.

Tab. 2. Pozostałe stanowiska archeologiczne znajdujące się na obszarze projektu planu.

Poz.	Nr stanowiska na obszarze AZP (Archeologicznego Zdjęcia Polski)	Nr stanowiska w miejscowości	Typ stanowiska	Przynależność chronologiczna
1.	Nr 97-44/7	2	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
2.	Nr 97-44/8	3	śląd osadnictwa	średniowiecze XIV w.
3.	Nr 97-44/10	5	śląd osadnictwa	średniowiecze XIV–XV w.

Źródło: Referat Pracowni Urbanistycznej

Odporność środowiska na degradację i ocena zdolności do regeneracji

Czynniki antropopresji oddziałują negatywnie na komponenty oraz strukturę i funkcjonowanie systemu przyrodniczego. Pod pojęciem odporności rozumie się najczęściej taką progową wartość parametrów otoczenia systemu przyrodniczego, przy której system się nie zmienia lub zmiany są odwracalne po ustaniu zakłócenia. Zróżnicowaną odporność elementów środowiska na degradację ukazuje tabela 3.

Zdolność do regeneracji posiadają przede wszystkim komponenty biotyczne środowiska, a spośród abiotycznych – hydrosfera i klimat. Regeneracja przyrody odbywa się dzięki procesowi sukcesji i rozprzestrzeniania się gatunków. Zdolność do regeneracji najczęściej wyrażana jest długością czasu, jaki upływa między momentem ustania działania czynników odkształcających środowisko, a powrotem środowiska do stanu, który występował przed rozpoczęciem działania tych czynników.

Tab. 3. Odporność elementów środowiska na degradację.

Elementy mało odporne	Elementy średnio odporne	Elementy odporne
<ul style="list-style-type: none"> wody podziemne podłoże gruntowe szczególnie na terenach o spadkach powyżej 11%, środowisko glebowe: <ul style="list-style-type: none"> mało odporne w części terenu o nachyleniu >11%, pozbawienie pokrywy roślinnej może wywołać wzmożony proces erozji gleb klimat akustyczny warunki mezoklimatyczne zbiiorowiska roślinne i fauna 	<ul style="list-style-type: none"> podłoże gruntowe: <ul style="list-style-type: none"> gleby klas bonitacyjnych III – IV tereny o nachyleniu 5 – 11° zbiiorowiska roślinne i fauna: <ul style="list-style-type: none"> trwale użytki zielone zieleń nieurządzona 	<ul style="list-style-type: none"> podłoże gruntowe: <ul style="list-style-type: none"> grunty antropogeniczne przekształcone mechanicznie i/lub chemicznie tereny o nachyleniu 0-5° zbiiorowiska roślinne i fauna: <ul style="list-style-type: none"> zieleń urządzona fauna i flora synantropijna

Źródło: Referat Pracowni Urbanistycznej

Ocena zdolności środowiska do regeneracji należy do zadań najtrudniejszych, gdyż:

- środowisko bardzo rzadko wraca do takiego samego stanu, jaki istniał przed wystąpieniem oddziaływań,
- degradacja środowiska często następuje pod wpływem synergicznego oddziaływania kilku czynników i nie można stwierdzić, który z nich odgrywa ważniejszą rolę, a wstrzymanie ich oddziaływania nie następuje jednocześnie,
- regeneracja przebiegająca pod wpływem czynników naturalnych (po zaniechaniu antropopresji) często wspomagana jest celowymi działaniami człowieka (np. rekultywacja) i wówczas jej tempo jest

zróżnicowane,

- wiele procesów regeneracyjnych (odnoszących się np. do roślinności lub zasobów wód podziemnych) trwa długo i może przekraczać długość życia jednego pokolenia ludzi³⁰.

Skala czasu niezbędnego dla osiągnięcia oczekiwanego efektu regeneracji stanu danego elementu środowiska przyrodniczego jest wyraźnie zróżnicowana, co ukazuje tabela 4.

Tab. 4. Regeneracja poszczególnych elementów środowiska.

Regeneracja krótkoterminowa (< 50 lat)	Regeneracja długoterminowa (> 50 lat)	Regeneracja w skali historycznej (> 100 lat)
<ul style="list-style-type: none">• wody powierzchniowe• stan atmosfery• roślinność spontaniczna i synantropijna	<ul style="list-style-type: none">• rekultywacja gleb• naturalna sukcesja roślinna	<ul style="list-style-type: none">• samooczyszczanie wód podziemnych• detoksykacja gleb

Źródło: Referat Pracowni Urbanistycznej

Rozpatrując analizowany obszar należy stwierdzić, że środowisko w jego granicach zostało całkowicie antropogenicznie przekształcone. Obecnie w granicach opracowania funkcjonują zakłady przemysłowe wraz z towarzyszącą im zielenią urządzoną oraz pokryte spontaniczną i ruderalną zielenią tereny nieużytków, wykształcone pod ciągłym wpływem antropopresji i charakteryzujące się wysoką odpornością na istniejące oddziaływania. Spotykane tam gatunki roślin i zwierząt wykazują się znaczną tolerancją na zmienne czynniki środowiskowe (tzw. eurybionty). Jedynie fragmenty środowiska związane bezpośrednio z obecnością cieków i zbiorników wodnych – zadrzewienia olchowe w otoczeniu Dopływu spod Starych Gliwic oraz trzciniowiska i szuwały porastające niewielki zbiornik wodny odznaczają się dużą wrażliwością na zmiany w środowisku. Zmiana stosunków wodnych może prowadzić do degradacji tych terenów: grądowienia lasów łęgowych, przesuszenia łąk i wkraczania roślinności ruderalnej, a następnie do zaniku charakterystycznych gatunków związanych z terenami podmokłymi³¹.

W związku z powyższym można stwierdzić, że z wyjątkiem obszarów o genezie hydrogenicznej, lokalne środowisko wykształciło wysoki próg odporności na negatywne oddziaływania, przy jednoczesnym braku obecności cennych siedlisk i gatunków. Podobnie w przypadku jego zdolności do regeneracji – wysokiej w przypadku terenów zieleni urządzonej i ruderalnej i niskiej w przypadku terenów podmokłych.

Potencjalne zmiany w środowisku w przypadku braku realizacji ustaleń planu

Na obszarze opracowania obowiązują obecnie 3 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- *miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Gliwice dla obszaru położonego pomiędzy Aleją Jana Nowaka-Jeziorańskiego, ul. Portową i ul. Starogliwicką;*
- *miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Gliwice dla obszaru położonego w Katowickiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej, Podstrefie Gliwice – pomiędzy Aleją Jana Nowaka-Jeziorańskiego, ul. Wyczółkowskiego i ul. Starogliwicką;*

³⁰ Kistowski M., 2003, *Ocena odporności środowiska na degradację oraz jego zdolności do regeneracji*, Towarzystwo Urbanistów Polskich, Warszawa

³¹ Cabała S.J. i in., 2011, *Problemy opracowania ekofizjograficzne dla terenu położonego w rejonie ul. Portowej, Wyczółkowskiego i Al. J. Nowaka-Jeziorańskiego w Gliwicach*, Biuro Ochrony Środowiska EKOSOUND, Sosnowiec

przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska Departamentu Monitoringu Środowiska GIOŚ w oparciu o wyniki badań z 143 stanowisk, w tym stacji pomiarowej WIOŚ zlokalizowanej w Gliwicach przy ul. Mewy (ok. 5,3 km od południowo-zachodniego skraju obszaru opracowania).

Tab. 5. Klasy stref (według Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu) dla poszczególnych zanieczyszczeń, uśrednione dla aglomeracji górnośląskiej.

Substancja	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM ₁₀	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM _{2.5}
Klasa strefy	A	C	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1

Klasa A – brak przekroczeń poziomu docelowego; klasa C – powyżej poziomu docelowego

Źródło: Toczko B. i in., 2024, Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim – raport wojewódzki za rok 2023, GIOŚ, Warszawa

Zgodnie z uzyskanymi danymi, średnie roczne stężenie pyłu PM₁₀ w 2023 roku wyniosło w Gliwicach 22 µg/m³, co stanowi wartość poniżej maksymalnej dopuszczalnej (40 µg/m³). Liczba przekroczeń dopuszczalnego poziomu stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM₁₀ była niższa o 15 dni niż w poprzednim roku i wyniosła 16 dni (dopuszczalne 35 dni). Warto zaznaczyć, że rok 2023 był pierwszym w historii pomiarów, w czasie którego zarówno średnie roczne stężenie PM₁₀, jak i liczba przekroczeń dopuszczalnego poziomu stężeń 24-godzinnych mieściły się w zakładanych normach jakości powietrza. Średnia wartość stężenia pyłu zawieszonego PM_{2.5} wyniosła 18 µg/m³ (przy wartości dopuszczalnej wynoszącej 20 µg/m³), co oznacza spadek o 2 µg/m³ w stosunku do średniej z roku poprzedniego. Średnioroczne stężenia benzo(a)pirenu na najbliższej Gliwicom stacji pomiarowej w Knurowie wyniosły około 3 ng/m³ (przy kompletności danych pomiarowych rzędu 99%), przekraczając wartość dopuszczalną (1 ng/m³).

Tab. 6. Emisje zanieczyszczeń w 2023 r. w aglomeracji górnośląskiej według źródła.

Substancja	Emisja [kg]					Suma emisji
	Komunalno-bytowa	Transport drogowy	Punktowa	Hałdy i wyrobiska	Inne	
B(a)P	1 239,6	9,1	114,7	0	0,1	1 363,5
PM _{2.5}	2 996 362	394 859	739 147	9 367	7 864	4 147 599
PM ₁₀	3 370 529	707 103	1 265 682	12 703	65 990	5 422 008
NO _x	829 216	5 898 391	14 881 804	0	200 594	21 810 005

Źródło: Toczko B. i in., 2024, Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim – raport wojewódzki za rok 2023, GIOŚ, Warszawa

Stężenia pozostałych analizowanych substancji – m.in. dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, tlenku węgla oraz metali ciężkich w pyłe zawieszonym nie przekroczyły na terenie miasta właściwych norm. Uzyskane wyniki pomiarów, a zwłaszcza wyraźne sezonowe zróżnicowanie emisji pyłów i benzo(a)pirenu, wskazują, że główną przyczyną złej jakości powietrza w województwie śląskim jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych (bytowo-komunalna). Wpływ emisji przemysłowej i liniowej jest mniejszy, przy czym w przypadku ruchu samochodowego należy brać pod uwagę zarówno emisję pierwotną (silniki spalinowe, układy hamulcowe), jak i emisję wtórną (unos pyłów z powierzchni jezdnych)³². Powyższe nie dotyczy jedynie emisji tlenków azotu, których głównymi emitentami pozostają przemysł oraz transport drogowy. Pozytywnym trendem obserwowanym w ostatnich latach jest ustawiczny spadek stężeń zanieczyszczeń w powietrzu, dotyczy to

³² Grzechowski N. i in., 2023, Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim – raport wojewódzki za rok 2022, GIOŚ, Warszawa

zwłaszcza pyłu zawieszonego, jednakże należy brać przy tym pod uwagę postępujące zmiany klimatyczne, skutkujące łagodniejszymi zimami i zmniejszonym zapotrzebowaniem na energię do celów grzewczych.

Wody podziemne

Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 330 (Gliwice) stanowi podstawę zaopatrzenia w wodę miast zachodniej części GZM (Gliwice, Zabrze, Tarnowskie Góry). Jego podatność na zanieczyszczenia charakteryzuje się dużą zmiennością, uzależnioną od głębokości zalegania utworów wodonośnych i związanego z nią czasu przesiąkania zanieczyszczeń z powierzchni ziemi. W przypadku wychodni skał węglanowych, gdy czasy przesączania są mniejsze niż 5 lat, można mówić o bardzo dużej podatności, natomiast głębokie zaleganie stropu triasu, oznaczające czasy przesączania ok. 100-letnie i większe, oznacza brak możliwości zanieczyszczenia wód podziemnych³³.

Zgodnie z informacjami zawartymi na mapie hydrograficznej Polski, grunty na obszarze opracowania zaliczono do słabo przepuszczalnych, z niewielkimi powierzchniami gruntów średnio przepuszczalnych³⁴.

Na potrzeby *Klasyfikacji jakości wód podziemnych w 2021 roku według badań monitoringowych sieci regionalnej*, GIOŚ przeprowadził pomiary jakości wód podziemnych, których wyniki przedstawiono w tabeli powyżej. Klasa II oznacza wody podziemne dobrej jakości, w których wartości niektórych elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów, a wartości elementów fizykochemicznych nie wskazują na wpływ działalności człowieka albo jest to wpływ bardzo słaby, zaś klasa III oznacza wody zadowalającej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów lub słabego wpływu działalności człowieka³⁵.

Tab.7. Wyniki kwalifikacji wód podziemnych GZWP 330 na terenie gminy Gliwice.

Numer punktu	Nazwa punktu	Klasa jakości 2019	Klasa jakości 2020	Klasa jakości 2021	Powiat	Gmina	Współrzędne geograficzne PUWG 1992		Stratygrafia
							X_92	Y_92	
0016/R	Gliwice	II	b.d.	III	Gliwice	Gliwice	475546,003	274197,9967	T2

Źródło: *Klasyfikacja jakości wód podziemnych w woj. śląskim w 2021 r.*, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, gov.pl/web/gios

Na jakość wód piętra triasowego wpływają m.in. występowanie gipsów w osadach neogenu oraz przenikanie wód czwartorzędowych, zawierających zanieczyszczenia antropogeniczne. Ponadto, ze względu na charakter poziomu serii węglanowej, woda posiada bardzo wysoką twardość. Naturalnie występuje woda wodorowęglanowo-wapniowa i wodorowęglanowo-siarczanowo-wapniowo-magnezowa oraz wodorowęglanowo-wapniowo-magnezowa.

Obszar opracowania charakteryzuje się wysokim poziomem uszczelnienia terenu, wynikającym z jego przemysłowego zagospodarowania. Efektem tego jest utrudnione przesączanie wód opadowych i roztopowych do gruntu, zaburzające naturalny obieg wody w przyrodzie. Ponadto, zakłady przemysłowe mogą być źródłem zanieczyszczeń przenikających do wód podziemnych.

³³ Mikołajów J., Sadurski A., 2017, *Informator PSH: Główne zbiorniki wód podziemnych w Polsce*, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa

³⁴ *Mapa hydrograficzna Polski 1:50000*, 2001, Główny Urząd Geodezji i Kartografii, Warszawa

³⁵ Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych, Dz.U. z 2019, poz. 2148

Wody powierzchniowe

Przepływający przez obszar opracowania Dopływ spod Starych Gliwic jest niewielkim ciekim, którego koryto zostało częściowo antropogenicznie przekształcone. Na terenach zainwestowanych wyprostowano i obwałowano koryto, zaś w granicach zakładu Stellantis potok został zarurowany na długości ok. 240 m. Antropogeniczne przekształcenie koryta przyczynia się do zaburzenia funkcjonowania cieków pod kątem hydrologicznym (przyspieszenie spływu, nasilenie erozji wgłębnej, brak naturalnych procesów erozji bocznej i depozycji) oraz biologicznym (zaburzenie funkcji cieków jako lokalnego korytarza ekologicznego oraz siedliska roślin i zwierząt).

3. Wpływ ustaleń projektu planu na środowisko

3.1. Uwarunkowania ekofizjograficzne

W opracowaniu ekofizjograficznym (*Problemowe opracowanie ekofizjograficzne dla terenu położonego w rejonie ul. Portowej, Wyczółkowskiego i Al. J. Nowaka-Jeziorańskiego w Gliwicach*³⁶), obejmującym przedmiotowy obszar, zawarto następujące wytyczne:

„Tereny położone [...] wokół zakładów Opla [obecnie Stellantis Polska] mogą być rozwijane w kierunku przemysłowo-usługowym..”

3.2. Ustalenia projektu planu

W zakresie działań minimalizujących potencjalny negatywny wpływ zapisów projektu planu na środowisko istotne są ustalenia dotyczące: zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, granic i sposobów zagospodarowania terenów podlegających ochronie, infrastruktury technicznej, ochrony klimatu akustycznego, a także funkcji i gabarytów zabudowy.

W **rozdziale 1** projektu ustalono przepisy ogólne.

W **rozdziale 2** projektu planu ustalono zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu oraz kształtowania krajobrazu. Na całym obszarze planu ustalono:

- zakaz lokalizacji zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii, o których mowa w przepisach odrębnych;
- zakaz zagospodarowania lub użytkowania terenu, powodującego zanieczyszczenie powierzchni ziemi, wód powierzchniowych lub podziemnych.

Ustalono również ochronę istniejących zadrzewień poprzez zastosowanie zasady maksymalnego możliwego ich zachowania i wykorzystania w zagospodarowaniu terenu oraz zakazano stosowania drzew lub ich odmian należących do gatunków inwazyjnych obcych. W zakresie postępowania z odpadami ustalono nakaz prowadzenia gospodarki odpadami w sposób zgodny z przepisami odrębnymi z zakresu gospodarki odpadami.

Ponadto, w celu ograniczenia niskiej emisji do atmosfery zakazano stosowania źródeł ciepła nie spełniających

³⁶ Cabala S.J. i in., 2011, *Problemowe opracowanie ekofizjograficzne dla terenu położonego w rejonie ul. Portowej, Wyczółkowskiego i Al. J. Nowaka-Jeziorańskiego w Gliwicach*, Biuro Ochrony Środowiska EKOSOUND, Sosnowiec

warunków określonych w rozdziale 8 uchwały.

W **rozdziale 3** zawarto ustalenia dla zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym wskazano stanowiska archeologiczne (Tab. 1 i 2) i ustalono dla nich zasady ochrony.

W **rozdziale 4** jako granice i sposoby zagospodarowania terenów lub obiektów podlegających ochronie na podstawie przepisów odrębnych, wskazano położenie obszaru opracowania w całości w granicach udokumentowanego złoża węgla kamiennego nr WK 337 Gliwice, a także częściowo w granicach:

- Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 330 – Zbiornika Gliwice;
- obszaru szczególnego zagrożenia powodzią (tzw. woda 100-letnia).

Na terenach tych obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu zgodnie z przepisami odrębnymi.

W **rozdziale 5** jako szczególne warunki zagospodarowania terenów oraz ograniczenia w ich użytkowaniu wskazano: lokalizację obszaru opracowania w zasięgu powierzchni ograniczających wysokość zabudowy od lotniczych urządzeń naziemnych (radar meteorologiczny nr 4083), zgodnie z przepisami odrębnymi, a także wyznaczono strefy Z zieleni, w granicach których:

- zakazano realizacji obiektów budowlanych, z dopuszczeniem realizacji infrastruktury technicznej, o ile nie będzie powodować konieczności wycinki drzew;
- ustalono nakaz zachowania i ochrony drzew, z dopuszczeniem wycinki drzew będących w złym stanie fitosanitarnym lub zagrażających bezpieczeństwu, pod warunkiem ich kompensacji;
- w granicach strefy Z2 zakazano likwidacji, zasypywania oraz stosowania betonowych i żelbetowych obudów brzegów istniejącego zbiornika wodnego, za wyjątkiem zabezpieczenia przed osuwaniem gruntu .

W **rozdziałach 6 i 7** omówiono odpowiednio – szczegółowe zasady i warunki scalania i podziału nieruchomości objętych planem oraz zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji.

W **rozdziale 8** określono zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury technicznej, w tym ustalono zasadę sytuowania pod ziemią wszystkich liniowych elementów infrastruktury technicznej. Dopuszczono realizację napowietrznych linii elektroenergetycznych w przypadku braku technicznych możliwości realizacji sieci podziemnych przy przebudowie istniejących napowietrznych linii energetycznych.

W zakresie odprowadzania ścieków komunalnych i przemysłowych ustalono:

- odprowadzanie ścieków w systemie rozdzielczym do kanalizacji sanitarnej;
- podczyszczanie ścieków przemysłowych do parametrów zgodnych z przepisami odrębnymi.

W zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych ustalono:

- odprowadzenie siecią kanalizacji deszczowej, a także do urządzeń wodnych, zgodnie z przepisami odrębnymi;
- dopuszczenie zagospodarowania wód opadowych i roztopowych, zgodnie z przepisami odrębnymi.

W zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną m.in. dopuszczono stosowanie odnawialnych źródeł energii oraz dopuszczono budowę układów wysokosprawnej kogeneracji gazowej.

W zakresie zaopatrzenia w ciepło ustalono:

- zaopatrzenie z sieci ciepłowniczej, zgodnie z przepisami odrębnymi;
- w przypadku braku obowiązku podłączenia do sieci ciepłowniczej określonego w przepisach odrębnych dopuszczono zaopatrzenie z:

- odnawialnych źródeł energii,
- ogrzewania elektrycznego,
- ciepła powstałego w wyniku kogeneracji,
- urządzeń zasilanych z sieci gazowej,
- kotłowni gazowych z indywidualnych lub lokalnych zbiorników gazu.

W zakresie melioracji ustalono zakaz likwidacji urządzeń melioracji wodnych, dopuszczając ich przebudowę lub zmianę przebiegu pod warunkiem utrzymania ciągłości przepływu wód.

W **rozdziale 9** ustalono zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego.

W **rozdziale 10** zawarto ustalenia szczegółowe w zakresie przeznaczenia terenów, zasad kształtowania zabudowy oraz wskaźników zagospodarowania terenów. Na całym obszarze projektu planu, z zastrzeżeniem ustaleń szczegółowych dla terenów, dopuszczono lokalizację: zieleni, infrastruktury technicznej, tras rowerowych i ciągów pieszych. Ustalono maksymalną wysokość zabudowy na 45 m, z zastrzeżeniem ustaleń szczegółowych. Dokonano ustaleń szczegółowych dla poszczególnych terenów:

- dla terenów **usług lub produkcji (U-P)** ustalono m.in: przeznaczenie podstawowe (usługi, produkcja) oraz uzupełniające (komunikacja kolejowa, wody powierzchniowe śródlądowe), powierzchnię biologicznie czynną – min. 15% pow. działki bud., maksymalną wysokość budynków – 40 m dla, a także ustalono:

- zakaz się lokalizacji usług handlu wielkopowierzchniowego,
- dopuszczenie produkcji energii wyłącznie z odnawialnych źródeł energii,
- zakaz lokalizacji: elektrowni wiatrowych oraz obiektów budowlanych i urządzeń, stanowiących całość techniczno-użytkową służącą do wytwarzania biogazu, biogazu rolniczego, biometanu w rozumieniu ustawy o odnawialnych źródłach energii, a także zakaz produkcji energii z pelletu,
- dopuszczenie niezamontowanych na budynku instalacji odnawialnych źródeł energii,
- nakaz ochrony systemu korzeniowego drzew zlokalizowanych z granicach strefy Z,
- nakaz się utrzymania ciągłości przepływu wód istniejącego cieku naturalnego – Dopływu spod Starych Gliwic;

- dla terenów **wód powierzchniowych śródlądowych (WS)** ustalono przeznaczenie podstawowe (wody powierzchniowe śródlądowe), a także nakazano utrzymanie ciągłości przepływu wód istniejącego cieku naturalnego – Dopływu spod Starych Gliwic, utrzymanie biologicznej obudowy cieku, zakazano: zabudowy (za wyjątkiem urządzeń wodnych), stosowania betonowych i żelbetowych obudów oraz przykrywania koryt istniejących cieków naturalnych (za wyjątkiem zabezpieczenia przed osuwaniem gruntu), a także dopuszczono budowę przepustów i kładek.

- dla terenów **dróg głównych ruchu przyspieszonego (KDR), dróg głównych (KDG) i zbiorczych (KDZ)** ustalono przeznaczenie podstawowe (drogi publiczne właściwych klas, wody powierzchniowe śródlądowe dla ter. 1KDG), oraz zasady zagospodarowania.

W **rozdziale 11** zawarto ustalenia dotyczące stawek procentowych opłaty planistycznej, zaś w **rozdziale 12** – przepisy końcowe.

3.3. Analiza pod kątem zgodności projektu planu z uwarunkowaniami ekofizjograficznymi

Projektowane przeznaczenia terenu pod usługi, produkcję i komunikację, stanowią kontynuację istniejącego zagospodarowania. W stosunku do obecnie obowiązującego planu miejscowego, projekt zakłada doprecyzowanie przeznaczeń i korekty granic terenów (m.in. zmniejszenie terenów przeznaczonych pod zabudowę usługową i produkcyjną wraz z powiększeniem terenów komunikacji), a także umożliwienie realizacji na terenie U-P instalacji produkujących energię ze źródeł odnawialnych. Nie przewidziano wyznaczenia nowych terenów, przeznaczonych pod zabudowę. Ponadto, wyznaczenie terenów wód powierzchniowych śródlądowych (WS) oraz stref Z zieleni umożliwi zachowanie cieków i zbiornika wodnego wraz z ich biologiczną obudową oraz fragmentów spontanicznych zadrzewień w granicach terenów usługowo-produkcyjnych.

Z punktu widzenia uwarunkowań ekofizjograficznych nie ma przeszkód dla realizacji przewidywanego zagospodarowania na terenie objętym opracowaniem. Projektowane zmiany przeznaczenia terenu są zgodne z zapisami *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Gliwice*, z wyjątkiem zapisów dla terenu U-P dotyczących produkcji energii z oze, dla których odstąpiono od badania zgodności ze studium na podstawie art. 67 ust. 3 pkt 2) lit a) ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1688).

3.4. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Biorąc pod uwagę określone w projekcie planu przeznaczenia terenów oraz parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy i zagospodarowania, do wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko może dojść w granicach terenów usługowo-produkcyjnych, oznaczonych symbolem U-P.

Zakres i intensywność tych oddziaływań związane są z funkcjonowaniem na przedmiotowym terenie wielkopowierzchniowej zabudowy przemysłowej i usługowej o przewidzianych w projekcie planu parametrach (m.in. wysokość budynków do 40 m, powierzchnia zabudowy do 70% pow. dz. bud., intensywność zabudowy max. 4), a także emisjami substancji i hałasu jako konsekwencjami procesów produkcyjnych. W rozdziale 3.6 został szczegółowo omówiony potencjalny wpływ realizacji ustaleń projektu na poszczególne komponenty środowiska.

Należy przy tym wziąć pod uwagę, że teren U-P obejmuje obszar istniejącego zakładu przemysłowego, którego środowisko zostało całkowicie przekształcone przez człowieka. W jego granicach funkcjonują budynki produkcyjne, magazynowe i administracyjne, a także infrastruktura techniczna i komunikacyjna. Tereny otwarte ograniczone są do niewielkich fragmentów zieleni urządzonej oraz położonych w pobliżu zakładu nieużytków, pokrytych samosiejkami i zielenią ruderalną. Ze względu na postępującą sukcesję oraz wieloletni brak ingerencji człowieka, zadrzewienie w północno-zachodniej części obszaru wraz z fragmentem Dopływu spod Starych Gliwic oraz zbiornikiem wodnym funkcjonuje jako podmokły obszar zielony. Ponadto, projekt nowego planu miejscowego faktycznie zmniejsza powierzchnię terenów usługowo-produkcyjnych w stosunku do zapisów obecnie obowiązującego planu (powiększając w zamian tereny komunikacji). Stan komponentów środowiska na obszarze opracowania został szczegółowo omówiony w rozdziale 2.1. W granicach terenów objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem nie wyznaczono obszarów Natura 2000, ani innych, objętych ochroną prawną.

3.5. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru

W przedstawionym w rozdz. 3.2 projekcie planu uwzględniono zapisy dotyczące zasad ochrony środowiska i przyrody ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko w zakresie:

- gospodarki odpadami;
- infrastruktury technicznej;
- odprowadzenia ścieków komunalnych oraz wód opadowych i roztopowych;
- zaopatrzenia w ciepło.

Ponadto, ustalono obowiązujące na całym obszarze projektu planu zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu oraz kształtowania krajobrazu. Zakazano: lokalizacji zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii, a także zagospodarowania lub użytkowania terenu powodującego zanieczyszczenie powierzchni ziemi, wód podziemnych i powierzchniowych. Ustalono ochronę istniejących zadrzewień poprzez maksymalne możliwe ich zachowanie i wykorzystanie w zagospodarowaniu terenu, a także nakaz właściwego doboru gatunkowego przy realizacji nasadzeń. Wprowadzono minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej dla terenów usług lub produkcji, w celu skompensowania degradacji powierzchni wynikającej z wprowadzenia zabudowy. Wyznaczono strefy Z zieleni, w granicach których zakazano: realizacji obiektów budowlanych (z wyjątkiem infrastruktury technicznej), likwidacji, zasypywania oraz stosowania betonowych i żelbetowych obudów brzegów istniejącego zbiornika wodnego (za wyjątkiem zabezpieczenia przed osuwaniem gruntu), a także nakazano zachowanie i ochronę drzew. Ustalono nakaz utrzymania i ochrony istniejących wód powierzchniowych. Wyznaczono tereny wód powierzchniowych, na których m.in. ustalono utrzymanie obudowy biologicznej, a także: zakaz zabudowy innej niż urządzenia wodne oraz stosowania betonowych i żelbetowych obudów i przykrywania koryta istniejącego cieku.

3.6. Przewidywane oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko

Prognozowane oddziaływanie wyznaczonego w planie przeznaczenia terenu na takie elementy środowiska, jak: różnorodność biologiczna, ludzie, zwierzęta, rośliny, woda, powietrze, powierzchnia ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne zawarto w Tabeli 8.

Tab. 8. Prognozowane oddziaływanie ustaleń projektu na poszczególne elementy środowiska.

Ustalenia dla terenów	Prognozowane wpływy na elementy środowiska												
	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	Natura 2000
U-P	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0	+	0

WS	+	+	+	+	+	+	+	0	+	0	0	+	0
KDR	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0	+/-	0
KDG	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0	+/-	0
KDZ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0	+/-	0

0 - brak oddziaływania, (+) pozytywne oddziaływanie, (-) negatywne oddziaływanie

Źródło: Referat Pracowni Urbanistycznej

Wpływ na gleby i powierzchnię ziemi

Ustalenia projektu planu utrzymują istniejące zagospodarowanie na większości obszaru objętego opracowaniem. Ewentualne wznoszenie nowych obiektów budowlanych oraz większe prace ziemne zostaną ograniczone do terenu U-P, a także terenów dróg, które już w chwili obecnej funkcjonują jako zagospodarowane. Wyznaczenie strefy Z oraz terenów WS przyczyni się do zachowania naturalnego pokrycia terenu.

Wznoszenie budynków lub rozbudowa infrastruktury zgodnie z ustaleniami projektu planu będzie wiązać się z wykonywaniem prac ziemnych – wykopów i niwelacji, a w konsekwencji z uszczelnieniem terenu, w tym na dużych powierzchniach. Należy przy tym mieć na uwadze, że potencjalne oddziaływania będą dotyczyć gleb już obecnie przekształconych, co jest konsekwencją wieloletniego funkcjonowania zakładu przemysłowego.

Zapisy projektu planu chronią środowisko glebowe przed dalszą degradacją na etapie eksploatacji przedsięwzięć zakazując m.in.: zagospodarowania lub użytkowania terenu powodującego zanieczyszczenia powierzchni ziemi i wód, a także nakazując odprowadzanie ścieków do kanalizacji sanitarnej, a wód opadowych i roztopowych do sieci kanalizacji deszczowej (z określonymi wyjątkami).

Negatywny wpływ na gleby i powierzchnię ziemi będzie związany z realizacją zagospodarowania na terenach obecnie funkcjonujących jako produkcyjne.

Wpływ na wody powierzchniowe i podziemne

Uszczelnienie dużych powierzchni terenu w konsekwencji realizacji wielkopowierzchniowej zabudowy przemysłowej i usługowej ma negatywny wpływ na naturalny obieg wody w przyrodzie, ograniczając możliwości infiltracji i retencji glebowej. Ponadto, funkcjonowanie istniejącej i możliwość realizacji a nowej zabudowy produkcyjnej i usługowej wiąże się z koniecznością odprowadzania znacznych ilości ścieków komunalnych i przemysłowych. Ustalenia projektu planu określają sposób odprowadzania ścieków za pomocą sieci kanalizacyjnej (z określonymi wyjątkami), z obowiązkiem podczyszczenia ścieków przemysłowych do parametrów zgodnych z przepisami odrębnymi.

Stosowanie przepisów odrębnych, dotyczących jakości odprowadzanych wód opadowych i roztopowych, a także realizacja ustaleń projektu, zakazujących zagospodarowania lub użytkowania terenu, które powoduje zanieczyszczenie wód, powinno uchronić je przed degradacją. Nie przewiduje się negatywnego wpływu realizacji zapisów projektu na stan ilościowy i jakościowy GZWP 330.

Ustalenia projektu planu zezwalają na zagospodarowanie i retencjonowanie wód opadowych, co powinno zmniejszyć ilość odprowadzanych ścieków deszczowych. Wyznaczenie na terenach przewidzianych pod zabudowę powierzchni biologicznie czynnych ułatwi infiltrację wód opadowych i zapobiegnie nadmiernemu ich

zanieczyszczeniu.

Wyznaczenie terenów WS i stref zieleni, obejmujących fragment Dopływu spod Starych Gliwic wraz z otoczeniem umożliwi zachowanie odsłoniętego fragmentu cieku, a także niewielkiego zbiornika wodnego wraz z bezpośrednią biologiczną obudową w obecnej formie i zapobiegnie ich dalszej degradacji, w tym związanej z uszczelnieniem powierzchni ziemi i zaburzaniem obiegu wody.

Negatywny wpływ na wody będzie związany z realizacją zagospodarowania na terenach produkcyjnych. Projekt wykorzystuje instrumenty planistyczne w celu ochrony i ograniczania uciążliwości dla wód.

Wpływ na powietrze atmosferyczne

Konsekwencją funkcjonowania zakładu przemysłowego są emisje pyłów i gazów do atmosfery, obejmujące zarówno emisje zorganizowane (z emitorów) jak i niezorganizowane (m.in. emisje z pojazdów). Ewentualna rozbudowa zakładu, zgodnie z zapisami projektu, może przyczynić się do zwiększenia ruchu kołowego, w tym ruchu ciężkiego, a także powstania nowych źródeł emisji. Skala uciążliwości powodowanych przez powyższe emisje będzie związana z rodzajem prowadzonej na terenach U-P działalności, a więc będzie możliwa do oszacowania dopiero na etapie przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko konkretnej inwestycji.

Zapisy projektu planu ustalają zaopatrzenie w ciepło z sieci ciepłowniczej, z dopuszczeniem indywidualnych urządzeń grzewczych, zgodnie z obowiązującymi przepisami. Jednocześnie, wprowadzenie możliwości produkcji energii z bez- i niskoemisyjnych oze na terenie zakładu umożliwi zredukowanie emisji do atmosfery pochodzących ze źródeł konwencjonalnych.

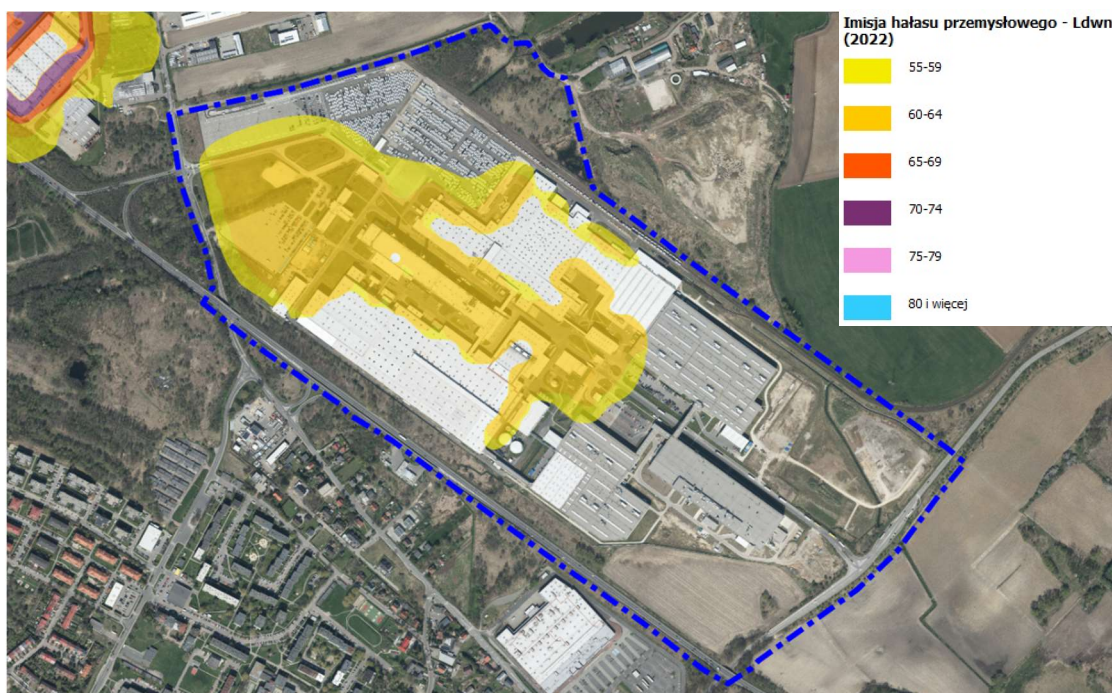
Emisje do atmosfery będą związane z działalnością gospodarczą, a także komunikacją kołową i systemami grzewczymi. Dokładne oszacowanie uciążliwości działalności przemysłowych i usługowych będzie możliwe w procedurze oceny oddziaływania na środowisko dla konkretnej inwestycji.

Wpływ na klimat akustyczny

Funkcjonowanie istniejących oraz lokalizacja nowych obiektów usługowych i produkcyjnych, będą sprzyjać emisji hałasu wynikającej zarówno z prowadzonej na danym terenie działalności, jak i jej obsługi komunikacyjnej. Zgodnie z opracowaną na zlecenie Urzędu Miejskiego w Gliwicach w roku 2022 strategiczną mapą hałasu, emisja hałasu przemysłowego z zakładu Stellantis poza jego granicami nie przekracza 55 dB. Tereny zabudowy mieszkaniowej, sąsiadujące od południa z obszarem opracowania nie są w związku z tym zagrożone przekroczeniami norm hałasu, związanego z funkcjonowaniem zakładu.

Niezależnie od powyższego, realizacja mogących znacząco oddziaływać na środowisko nowych obiektów produkcyjnych i usługowych w granicach obszaru opracowania każdorazowo wiązać się będzie z koniecznością przeprowadzenia procedury oceny oddziaływania na środowisko, która szczegółowo określi zakres potencjalnych uciążliwości akustycznych oraz proponowane ewentualne środki zaradcze.

Wpływ na klimat akustyczny będzie zależał od prowadzonej na terenach U/P działalności. Projekt planu wykorzystuje instrumenty planistyczne w celu ochrony zabudowy mieszkaniowej przed uciążliwościami.

Rys. 8. Fragment mapy akustycznej dla Miasta Gliwice. Imisja hałasu przemysłowego L_{DWN} w dB.

Źródło: Referat Pracowni Urbanistycznej na podstawie danych MSIP.

Wpływ na różnorodność biologiczną, świat roślinny i zwierzęcy

Obszar opracowania obejmuje w większości tereny zabudowane i zagospodarowane funkcjonującego zakładu przemysłowego wraz z towarzyszącymi fragmentami zieleni urządzonej oraz niewielkimi powierzchniami nieużytków i spontanicznej, ruderalnej zieleni.

Związana z realizacją ustaleń projektu planu likwidacja spontanicznej roślinności oraz zieleni urządzonej może przyczynić się do zniszczenia siedlisk drobnej, synantropijnej fauny i ptactwa. Ze względu na istniejące zagospodarowanie, obszar opracowania nie jest wykorzystywany przez ptactwo migrujące korytarzem ekologicznym. Realizacja instalacji produkujących energię z oze w postaci kotłowni opalanych biometanem nie powinna mieć wpływu na przelatujące ptaki, zaś w chwili obecnej nie ma dowodów na ryzyko podwyższonej śmiertelności przelatujących ptaków związane z funkcjonowaniem instalacji fotowoltaicznych³⁷. Nowoczesne instalacje fotowoltaiczne wyposażone są w powłoki minimalizujące ryzyko dezorientujących refleksów świetlnych. W związku z powyższym, nie przewiduje się negatywnego wpływu realizacji zapisów projektu na funkcjonowanie korytarza migracji ptaków. Fragmenty obszaru opracowania objęte są granicami korytarza spójności „Kłodnica”, jednakże ze względu na znaczne oddalenie od rzeki (nie mniej, niż 500 m) oraz istnienie szerokiego bufora terenów zielonych, oddzielającego teren przemysłowy od koryta Kłodnicy, również nie przewiduje się negatywnego wpływu realizacji zapisów projektu na funkcjonowanie przedmiotowego korytarza ekologicznego.

Obszar opracowania nie obejmuje terenów cennych przyrodniczo, których przekształcenie wiązałoby się ze zniszczeniem wartościowych ekosystemów. Zapisy projektu zakładają wyznaczenie stref zieleni, co pozwoli na utrzymanie obudowy biologicznej otwartego fragmentu Dopyływu spod Starych Gliwic, a także zadrzewień i otoczenia niewielkiego zbiornika wodnego w części zachodniej, umożliwiając utrzymanie ich funkcji niewielkich enklaw przyrodniczych. W przypadku podejmowania prac związanych z przebudową odcinka rowu

³⁷ Tryjanowski P., Łuczak A., 2013, *Wpływ elektrowni słonecznych na środowisko przyrodnicze*, Czysta Energia 1/2013, Poznań

melioryacyjnego, stanowiącego stanowisko rozrodu płazów, zastosowanie mają przepisy *ustawy o ochronie przyrody* dotyczące ochrony wskazanych gatunków. Ustalenia planu określają ponadto minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej na terenach przeznaczonych pod zabudowę. Zapewni to możliwość podtrzymania drobnej fauny zasiedlającej tereny zagospodarowane.

Oddziaływania na świat zwierzęcy i roślinny oraz różnorodność biologiczną będą związane z funkcjonowaniem i ewentualną rozbudową zakładu przemysłowego. Projekt wykorzystuje instrumenty planistyczne w celu minimalizacji negatywnych oddziaływań.

Wpływ na klimat lokalny

Wielkopowierzchniowa zabudowa może wpływać na modyfikację klimatu lokalnego w odniesieniu do zaburzeń pola wiatru oraz emisji ciepła. W najbliższym sąsiedztwie budynków, terenów utwardzonych oraz terenów komunikacji spodziewać się będzie można wzrostu średnich temperatur oraz spadku wilgotności powietrza.

Obszar opracowania obejmuje teren zabudowany i zagospodarowany, położony w granicach korytarza przewietrzającego, zapewniającego wymianę i regenerację powietrza w centrum miasta. Projekt planu nie zakłada wyznaczania nowych terenów, przeznaczonych pod zabudowę oraz utrzymuje parametry wyznaczone dotychczas dla terenu usług i produkcji.

Wielkopowierzchniowa zabudowa może negatywnie wpływać na klimat lokalny. Projekt planu nie przewiduje powiększania istniejących terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Wpływ na krajobraz, zabytki i zasoby naturalne

Projekt planu nie zakłada powiększenia terenów przeznaczonych pod zabudowę w stosunku do obecnie obowiązującego planu miejscowego. Utrzymane zostaną również parametry zabudowy, wyznaczone w obecnie obowiązującym planie. Projekt umożliwia jedynie uzupełnienie zabudowy w ramach istniejącego zakładu przemysłowego, w związku z czym nie przewiduje się istotnego wpływu na krajobraz.

W celu ochrony elementów dziedzictwa kulturowego, w projekcie planu wskazano stanowiska archeologiczne, które zostały objęte ochroną.

Ze względu na położenie i charakter zagospodarowania obszaru opracowania, nie prognozuje się negatywnych oddziaływań projektu na krajobraz, zabytki i zasoby naturalne.

Wpływ na zdrowie ludzi

Ze względu na utrzymanie istniejących granic i parametrów zabudowy na terenach usługowo-produkcyjnych, nie przewiduje się istotnych zmian w oddziaływaniu zakładu Stellantis Polska na otoczenie, w tym na zdrowie ludzi. W przypadku rozbudowy zakładu, wpływ nowych instalacji na zdrowie i jakość życia okolicznych mieszkańców będzie indywidualnie rozpatrywany na etapie wydawania właściwych decyzji administracyjnych.

Niezależnie od powyższego, w przypadku wystąpienia ponadnormatywnych emisji hałasu oraz zanieczyszczeń zastosowanie mają również przepisy odrębne oraz podejmowanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych zmniejszających te uciążliwości.

Realizacja zapisów projektu nie będzie wiązać się ze wzrostem uciążliwości dla mieszkańców Gliwic. Nie

przewiduje się istotnego wpływu na zdrowie i jakość życia ludzi.

Wpływ na cele i przedmiot ochrony oraz integralność obszarów Natura 2000 lub innych obszarów chronionych

W bezpośrednim i niedalekim sąsiedztwie obszaru objętego projektem planu nie wyznaczono obszarów objętych ochroną prawną. Najbliższy obszar chroniony – rezerwat Las Dąbrowa – znajduje się w odległości ok. 1,5 km od zachodniej granicy obszaru opracowania.

Ustalenia projektu planu nie będą wywierać negatywnego oddziaływania na cele, przedmiot ochrony i integralność obszarów Natura 2000 i pozostałych form ochrony przyrody.

Kompleksowa prognoza skutków wpływu ustaleń projektu planu na środowisko przyrodnicze

Ustalenia planu zostały przygotowane w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie projektowanego zagospodarowania terenu na środowisko przyrodnicze, jednakże każda zmiana zagospodarowania wywiera określony wpływ na poszczególne komponenty środowiska.

Poszczególne przeznaczenia terenu, jakie zostały określone w zapisach projektu planu, sklasyfikowano pod względem oddziaływania na środowisko i istniejący krajobraz. Wyznaczono cztery klasy terenów oznaczonych symbolami A, B, C i D, przy czym znaczenie jest następujące:

- A – Funkcje o pozytywnym wpływie lub nie wywołujące istotnych zmian w środowisku;**
- B – Funkcje powodujące umiarkowane przekształcenia w środowisku;**
- C – Funkcje powodujące niekorzystne przekształcenia w środowisku;**
- D – Funkcje powodujące dużą ingerencję w środowisko.**

Klasa A – Funkcje o pozytywnym wpływie lub nie wywołujące istotnych zmian w środowisku:

- WS – tereny wód powierzchniowych śródlądowych.

Tereny WS stanowią Dopływ spod Starych Gliwic wraz z bezpośrednim otoczeniem. Realizacja zapisów projektu planu nie powinna w istotny sposób przyczynić się do zmiany charakteru tego terenu. Zapisy projektu ustalają m.in.: zakaz zabudowy (z wyjątkiem urządzeń wodnych), utrzymanie ciągłości przepływu wód oraz dopuszczają budowę przepustów i kładek. Przedmiotowe ustalenia pozwolą na zachowanie odsoniętego biegu Dopływu spod Starych Gliwic wraz z najbliższą obudową biologiczną w obecnym kształcie, zapobiegając ich degradacji np. poprzez zarurowanie, zmiany przebiegu czy umacnianie brzegów. Zapisy projektu nakazują również utrzymanie towarzyszącej ciekowi zieleni, w tym zieleni wysokiej, co umożliwi zachowanie jej funkcji siedliskowej dla ptaków i drobnych zwierząt, chroniąc ją przed wycinką i zabudową.

Oddziaływanie terenu na środowisko i krajobraz oceniono pod względem:

- charakter zmian: neutralne,
- intensywności przekształceń: nieznaczne,
- bezpośredniości oddziaływania: bezpośrednie,
- okresu trwania oddziaływania: długoterminowe,
- częstotliwości oddziaływania: stałe,
- trwałości przekształceń: odwracalne.

Klasa B – Funkcje powodujące umiarkowane przekształcenia w środowisku:

- nie występuje.

Klasa C – Funkcje powodujące niekorzystne przekształcenia w środowisku:

- KDG;
- KDZ.

Tereny dróg kategorii G i Z będą niekorzystnie oddziaływać na środowisko, co związane jest z ich zagospodarowaniem i funkcjonowaniem. Główne oddziaływania związane z realizacją i funkcjonowaniem przedmiotowych ciągów komunikacyjnych obejmują m.in.: uszczelnienie powierzchni terenu, a przez to ograniczenie infiltracji wód opadowych i roztopowych, emisje hałasu, pyłu i innych substancji szkodliwych (np. tlenki azotu NO_x i tlenki siarki SO_x) związanych z ruchem drogowym. Ograniczeniu uciążliwości związanych z emisjami sprzyjać może np. wprowadzenie do pasa drogowego zieleni izolacyjnej.

Oddziaływanie terenu na środowisko i krajobraz oceniono pod względem:

- charakteru zmian: umiarkowanie niekorzystne,
- intensywności przekształceń: duże,
- bezpośredniości oddziaływania: bezpośrednio i pośrednie,
- okresu trwania oddziaływania: długoterminowe,
- częstotliwości oddziaływania: stałe,
- trwałości przekształceń: nieodwracalne.

Klasa D – Funkcje powodujące dużą ingerencję w środowisko:

- U-P – teren usług lub produkcji;
- KDR – tereny dróg głównych ruchu przyspieszonego.

Funkcjonowanie zakładu przemysłowego na terenach U-P generować będzie negatywne oddziaływania. Dotyczy to w szczególności emisji gazów i pyłów do atmosfery, a także emisji hałasu.

Należy jednak brać pod uwagę, że planowane działalności, nawet jeśli zaliczane będą do wymienionych w § 2 rozporządzenia Rady Ministrów w *sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko*, wciąż muszą być zgodne z pozostałymi zapisami planu, w tym dotyczącymi gabarytów zabudowy, uciążliwości dla środowiska gruntowo-wodnego, czy odprowadzenia ścieków komunalnych i przemysłowych. Powyższe zapisy ograniczają negatywne oddziaływanie zlokalizowanych na przedmiotowym terenie inwestycji na otoczenie. Wyznaczenie stref Z zieleni umożliwi zachowanie w granicach terenu U-P istniejącej zieleni wysokiej, a także zbiornika wodnego wraz z otoczeniem – pełniących istotną funkcję enklaw przyrodniczych w sąsiedztwie intensywnie zagospodarowanych terenów przemysłowych. Dzięki temu nie zostaną naruszone wartości przyrodnicze wyznaczonego w inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej terenu cennego.

Oddziaływanie instalacji produkujących energię z oze uzależnione będzie od rodzaju realizowanej instalacji – w przypadku instalacji fotowoltaicznych wiązać się będzie z budową stelaży i instalacją paneli o niewielkiej wysokości, zajmujących natomiast znaczne powierzchnie terenu, zaś w przypadku innych źródeł (np. ciepłowni) wiązać się będzie z kolei z koniecznością realizacji instalacji technicznych o mniejszej terenochłonności, natomiast wymagających wznoszenia budowli o zróżnicowanych gabarytach (zbiorniki ciśnieniowe, rurociągi itd.). Ponadto,

realizacja instalacji produkujących energię z bez- i niskoemisyjnych oze umożliwi redukcję emisji ze źródeł energii zasilanych paliwem konwencjonalnym.

Ustalenia planu ograniczają również uciążliwości związane z funkcjonowaniem terenów zabudowanych, dotyczy to szczególnie zaopatrzenia terenu w niezbędne media, w tym w sieć kanalizacji sanitarnej i deszczowej. Uciążliwości związane z funkcjonowaniem infrastruktury drogowej obejmują m.in.: uszczelnienie powierzchni terenu, a przez to ograniczenie infiltracji wód opadowych i roztopowych, emisje hałasu, pyłu i innych substancji szkodliwych (np. tlenki azotu NO_x i tlenki siarki SO_x) związanych z intensywnym ruchem samochodowym – podobnie jak w przypadku dróg niższych kategorii, jednakże o zwiększonej intensywności. Oddziaływanie terenu na środowisko i krajobraz oceniono pod względem:

- charakteru zmian: niekorzystne,
- intensywności przekształceń: duże,
- bezpośredniości oddziaływania: bezpośrednio i pośrednio,
- okresu trwania oddziaływania: długoterminowe,
- częstotliwości oddziaływania: stałe,
- trwałości przekształceń: nieodwracalne.

3.7. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jaki te cele zostały uwzględnione podczas opracowania dokumentu

Dokumenty szczebla międzynarodowego i wspólnotowego

Dokumentami rangi międzynarodowej, stanowiącymi podstawę do formułowania celów ochrony środowiska w programach krajowych są konwencje międzynarodowe, przyjęte przez stronę polską, m.in.:

- Konwencja Genewska w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości z 1979 r. wraz z II protokołem siarkowym z 1994 r. (Oslo),
- Konwencja Berneńska o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych z 1979 r.,
- Konwencja ONZ o ochronie różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro, 1992 r.,
- Konwencja Ramsarska o obszarach wodno – błotnych z 1971 r. ze zmianami w Paryżu (1982 r.) i Regina (1987 r.),
- Protokół Montrealski w sprawie substancji zubażających warstwę ozonową z 1987 r. wraz z poprawkami londyńskimi (1990 r.), wiedeńskimi (1992 r.).
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Kioto, 1997 r. wraz Protokołem,
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Rio de Janeiro, 1992 r.,
- Dokumenty wspólnotowe / Dyrektywy Unii Europejskiej:
 - Dyrektywa 43/92 EEC z 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory oraz Dyrektywa 79/409/EWG z 2 kwietnia 1979 r. o ochronie ptaków,
 - Dyrektywa 98/15/EC z 27 lutego 1998 r. dot. wprowadzania zanieczyszczeń do wód,
 - Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy

- Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE (RDW) z dnia 23 października 2000 r.,
- Dyrektywa Ramowa w sprawie ogólnych zasad gospodarowania odpadami 75/442/EWG z 15 lipca 1975 r.

Biorąc pod uwagę specyfikę planu miejscowego, najistotniejsze cele wymienionych dokumentów odnoszą się do ochrony środowiska przyrodniczego i bioróżnorodności. Przeprowadzona w poprzednich rozdziałach analiza wykazała brak negatywnych oddziaływań o charakterze znaczącym na środowisko przyrodnicze obszaru opracowania i terenów do niego przyległych. Ponadto, obszar opracowania nie obejmuje cennych i chronionych terenów, których przekształcenie wiązałoby się ze zniszczeniem wartościowych ekosystemów.

Dokumenty szczebla krajowego

Do dokumentów o randze krajowej należą:

- Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej.

Dokument ten wskazuje problemy, priorytety, narzędzia i kierunki interwencji związane z ochroną środowiska, związane także ze współpracą międzynarodową ze szczególnym uwzględnieniem UE. Swoje cele i zakres działań wyznacza w dwóch horyzontach czasowych: pośrednim (do roku 2020) oraz docelowym (do roku 2030). Dokument przedstawia cel główny: rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców oraz cele szczegółowe: poprawę jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego, zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska, łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych, a także cele horyzontalne: rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznego społeczeństwa i poprawę efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami

Dokument określa zakres działania niezbędny do zaplanowania zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju, w sposób zapewniający ochronę środowiska z uwzględnieniem obecnych i przyszłych możliwości technicznych, organizacyjnych.

- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Jest to dokument programowy dla inwestycji rozbudowy systemów oczyszczalni ścieków w sektorze komunalnym. Program pozwoli na wyeliminowanie nieoczyszczonych ścieków (pochodzących ze źródeł miejskich i aglomeracji) z wód powierzchniowych. Dokument dotyczy także poprawy jakości wód powierzchniowych, będących potencjalnym źródłem poboru ujęć komunalnych. Zamierzeniem Programu jest również pobudzenie inicjatyw lokalnych (nowe miejsca pracy) oraz pełne dostosowanie do wymogów Unii Europejskiej w zakresie wyposażenia w system oczyszczalni ścieków i kanalizacji.

Biorąc pod uwagę specyfikę planu miejscowego, najistotniejsze cele wymienionych dokumentów odnoszą się do ochrony środowiska przyrodniczego i bioróżnorodności. Przeprowadzona w poprzednich rozdziałach analiza wykazała, że obszar opracowania nie obejmuje cennych terenów, których przekształcenie wiązałoby się ze zniszczeniem wartościowych ekosystemów.

Ustalenia projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w odniesieniu do Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

W Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (tzw. SPA 2020) uwzględniono i przeanalizowano obecne i oczekiwane zmiany klimatu, w tym scenariusze zmian klimatu dla Polski do roku 2030. W przedmiotowym okresie największe zagrożenie dla gospodarki i społeczeństwa będą stanowiły ekstremalne zjawiska pogodowe (nawalne deszcze, powodzie, podtopienia, osunięcia ziemi, fale upałów, susze, huragany, osuwiska itp.), będące pochodnymi zmian klimatycznych. Zjawiska te będą występować z coraz większą częstotliwością i natężeniem oraz będą dotyczyć coraz większych obszarów kraju. Wśród najbardziej wrażliwych sektorów i obszarów dla których określono cele i kierunki działań adaptacyjnych znalazły się: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna i obszary prawnie chronione, zdrowie, energetyka, budownictwo, transport, obszary górskie, strefy wybrzeża, gospodarka przestrzenna i obszary zurbanizowane.

Głównym celem SPA 2020 jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Miejscowy plan jest związany przede wszystkim z sektorami jakimi są: gospodarka przestrzenna i obszary zurbanizowane, a w mniejszym stopniu również z budownictwem i infrastrukturą.

Projekt miejscowego planu obejmuje tereny zakładu przemysłowego wraz z zielenią urządzoną i otaczającymi terenami nieurządzonej zieleni i nieużytków, których fragment zlokalizowany jest w granicach terenu szczególnego zagrożenia powodzią (tzw. woda 100-letnia). Do głównych zagrożeń dla przedmiotowego terenu należą: silne ulewy powodujące przeciążenie sieci kanalizacji deszczowej, nagły wzrost poziomu wody w rzekach i powstawanie tzw. powodzi błyskawicznych oraz upały i susze sprzyjające deficytowi wody w miastach.

Ustalenia miejscowego planu wpisują się przede wszystkim w realizację kierunków działań określonych w SPA 2020 w zakresie celu nr 1 (zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska) oraz celu nr 4 (zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu).

Do ustaleń projektu planu realizujących założenia powyższych celów i kierunków należą między innymi:

- zakaz zagospodarowania lub użytkowania terenu, powodującego zanieczyszczenie powierzchni ziemi, wód podziemnych i powierzchniowych;
- dopuszczenie stosowania odnawialnych źródeł energii elektrycznej i ciepłej oraz stosowania wysokosprawnych indywidualnych systemów ogrzewania;
- wprowadzenie minimalnego udziału terenów biologicznie czynnych;
- dopuszczenie retencjonowania i zagospodarowania wód opadowych i roztopowych.

Dokumenty szczebla regionalnego i lokalnego

Ustanowione na poziomach międzynarodowym i krajowym cele polityki ekologicznej znalazły swoje odzwierciedlenie w opracowanych na poziomie regionalnym dokumentach strategicznych, takich jak: *Program ochrony środowiska dla województwa śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024*, *Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego* czy *Program Ochrony Powietrza dla województwa śląskiego*.

Wśród długoterminowych celów *Programu ochrony środowiska dla województwa śląskiego do roku 2019*

z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024³⁸ znalazły się m.in.:

- znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze województwa śląskiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych;
- system zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód;
- realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami;
- zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu;
- poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska.

Niniejszy projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego realizuje powyższe cele poprzez:

- dbałość o jakość wód (wprowadzenie korzystnych rozwiązań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej);
- zakaz zagospodarowania lub użytkowania terenu, powodującego zanieczyszczenie powierzchni ziemi, wód podziemnych lub powierzchniowych;
- zakaz lokalizacji zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii;
- wyznaczenie terenów wód powierzchniowych i nakaz ich ochrony;
- w zakresie różnorodności biologicznej – poprzez obowiązek pozostawienia części działek budowlanych jako tereny biologicznie czynne.

*Aktualizacja Programu Ochrony Powietrza dla województwa śląskiego*³⁹ wskazuje na konieczność kształtowania polityki przestrzennej w sposób sprzyjający poprawie jakości powietrza. Jako dobre praktyki z zakresu planowania przestrzennego *Aktualizacja...* wymienia m.in. określanie w planach miejscowych wymagań w zakresie stosowanych systemów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, czy zachowanie największej możliwej powierzchni terenów zielonych. Przedmiotowy projekt planu realizuje powyższe założenia m.in. poprzez odpowiednie zapisy dotyczące infrastruktury technicznej oraz wyznaczenie minimalnego odsetka powierzchni biologicznie czynnej dla działek budowlanych.

Ponadto, na szczeblu lokalnym przyjęto poruszające kwestię środowiska dokumenty strategiczne, spośród których zapisy istotne dla projektu planu miejscowego zawierają m.in. *Program ochrony środowiska dla miasta Gliwice na lata 2021-2024*⁴⁰ oraz *Plan adaptacji miasta Gliwice do zmian klimatu do roku 2030*⁴¹. Określone w *Programie...* cele są zbieżne w wymienionych powyżej celami *Programu ochrony środowiska dla województwa śląskiego*, w związku z czym zapisy projektu planu również realizują cele programu miejskiego. *Plan adaptacji miasta Gliwice do zmian klimatu do roku 2030* w działaniu 6.1 wskazuje na konieczność uwzględnienia kwestii zmian klimatu w dokumentach strategicznych i planistycznych miasta. Zapisy projektu planu miejscowego uwzględniają to zalecenie, realizując kierunki działań określone w SPA 2020.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Gliwice również formułuje

³⁸ *Program ochrony środowiska dla województwa śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024*, uchwała nr VI/11/8/2015 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 31 sierpnia 2015 r.

³⁹ *Aktualizacja Programu Ochrony Powietrza dla województwa śląskiego*, uchwała nr VI/68/8/2023 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 20 listopada 2023 r.

⁴⁰ *Program Ochrony Środowiska dla Miasta Gliwice na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028*, uchwała nr XXIV/505/2021 Rady Miasta Gliwice z dnia 25 marca 2021 r.;

⁴¹ *Plan adaptacji miasta Gliwice do zmian klimatu do roku 2030*, uchwała nr VII/123/2019 Rady Miasta Gliwice z dnia 11 lipca 2019 r.

cele w zakresie ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego. Przedmiotowy projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jest zgodny z zapisami Studium, z wyjątkiem dopuszczonego ustawowo i wskazanego w rozdz. 3.3 odstępstwa.

3.8. Możliwe transgraniczne oddziaływanie

W oparciu o przepisy *ustawy ocenowej*, dotyczące postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku projektów polityk, strategii, planów i programów – uznaje się, że skutki realizacji projektu planu nie będą mieć znaczenia transgranicznego.

3.9. Przewidywane metody analizy skutków realizacji ustaleń projektu planu

Na etapie oceny oddziaływania na środowisko projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego nie wprowadzono konkretnych rozwiązań, mających na celu analizę skutków realizacji jego ustaleń oraz częstotliwości prowadzenia monitoringu, gdyż skutki te podlegają badaniom w ramach państwowego monitoringu środowiska. Monitoring poszczególnych komponentów środowiska prowadzi Główny Inspektorat Ochrony Środowiska oraz Państwowy Instytut Geologiczny, zgodnie z ustawami *Prawo ochrony środowiska* oraz *Prawo wodne*. Ponadto, zgodnie z zapisami *ustawy ocenowej*, każde przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko, które może być realizowane na podstawie ustaleń planu miejscowego, wymaga przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. Ocenę przeprowadza się w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach przedsięwzięcia. W ramach ww. postępowania analizuje się oddziaływanie danego przedsięwzięcia na środowisko zarówno na etapie jego budowy, jak i eksploatacji.

Częstotliwość przeprowadzania analiz skutków realizacji planu powinna być uwarunkowana częstotliwością badania aktualności kierunków polityki przestrzennej, zawartych w planach, programach i studiach oraz w aktach prawa miejscowego. Zgodnie z art. 32 ust. 2 *upzp*, wyniki wykonywanych analiz zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy powinny być przekazywane radzie gminy co najmniej raz w czasie trwania kadencji. Proponuje się zatem, aby analizy dotyczące środowiskowych skutków realizacji postanowień projektu planu były przeprowadzane w ramach powyższych analiz.

4. Podsumowanie

4.1. Możliwości wprowadzenia rozwiązań alternatywnych bądź eliminujących i ograniczających negatywne oddziaływanie na środowisko realizacji ustaleń projektu planu

Zgodnie z przepisami *ustawy ocenowej*, prognoza oddziaływania na środowisko powinna przedstawić rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie. Jednocześnie, zapisy projektu planu miejscowego nie mogą naruszać zapisów obowiązującego *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego* (oprócz dopuszczonych przez ustawę wyjątków), w którym określone są m.in. proponowane przeznaczenia terenów i ich wybrane parametry. Możliwość wprowadzenia w projekcie planu

rozwiązań alternatywnych ograniczona jest więc do takich, które będą zgodne z zapisami Studium. W związku z powyższym, jako ewentualne rozwiązanie alternatywne proponuje się rozważyć zwiększenie udziału powierzchni terenów zieleni biologicznie czynnej na terenach przeznaczonych pod zabudowę.

4.2. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Niniejszy dokument dotyczy projektu *miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Gliwice dla obszaru położonego w rejonie ulic Edisona, Nowaka-Jeziorańskiego, Łabędzkiej i Opla*. Obszar opracowania obejmuje powierzchnię ok. 86,27 ha, zlokalizowaną w granicach dzielnic Stare Gliwice i Łabędy. Większą część obszaru opracowania zajmuje teren funkcjonującego zakładu produkcyjnego Stellantis Polska, wraz z towarzyszącymi terenami urządzonej i nieurządzonej zieleni, a także infrastrukturą drogową – ulicami Jana Nowaka-Jeziorańskiego (DK88), Edisona i Opla. Główne zmiany w stosunku do zapisów obowiązujących obecnie planów miejscowych obejmują dopuszczenie realizacji instalacji produkujących energię ze źródeł odnawialnych, wprowadzenie terenów wód powierzchniowych oraz stref zieleni, a także powiększenie terenów infrastruktury drogowej kosztem terenów usługowo-produkcyjnych.

W poszczególnych rozdziałach niniejszej prognozy określono i oceniono istniejący stan środowiska przyrodniczego wraz z wpływem ustaleń projektu nowego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na poszczególne jego komponenty. Środowisko przyrodnicze na obszarze opracowania jest przekształcone przez człowieka, będąc obiektem wieloletniej presji związanych z funkcjonowaniem zakładu przemysłowego i infrastruktury komunikacyjnej.

Większa część obszaru opracowania zajęta jest przez budynki i infrastrukturę zakładu przemysłowego, wraz z towarzyszącymi niewielkimi powierzchniami zieleni urządzonej. W części północno-wschodniej i południowo-zachodniej występują tereny nieużytków, pokryte spontaniczną zielenią (samosiejkami drzew gatunków popularnych w środowiskach miejskich). Ponadto, w przez zachodnią część obszaru opracowania przepływa niewielki ciek wodny – Dopyły spod Starych Gliwic, zaś w części północno-wschodniej zlokalizowany jest niewielki zbiornik wodny, zasilany wodami deszczowymi i roztopowymi. Do głównych problemów ochrony środowiska, związanych z realizacją projektu należy zaliczyć: zanieczyszczenie powietrza oraz degradację wód podziemnych. W granicach obszaru opracowania nie zidentyfikowano terenów chronionych, natomiast zadrzewienie zlokalizowane w jego północno-zachodniej części zostało wskazane jako cenne przyrodniczo w wykonanej na zlecenie Urzędu Miejskiego *Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej obszaru miasta Gliwice na potrzeby opracowań planistycznych*.

Obszar opracowania obejmuje w większości tereny zainwestowane, zaś zapisy projektu uwzględniają wymogi kształtowania krajobrazu oraz istniejące uwarunkowania ekofizjograficzne. Realizacja zapisów projektu generować będzie oddziaływania neutralne (na terenach wód), umiarkowanie niekorzystne (na terenach komunikacji) oraz niekorzystne (na terenach DK88 oraz usług i produkcji). Oddziaływania te będą związane zarówno z budową (przekształcenia powierzchni ziemi i gleby, emisja hałasu, emisja zanieczyszczeń), jak i późniejszą eksploatacją inwestycji. Nie przewiduje się negatywnego wpływu realizacji zapisów projektu na obszary Natura 2000, tereny chronione lub cenne przyrodniczo. Realizacja zapisów projektu nie przyczyni się do istotnego pogorszenia wskazanych problemów związanych z ochroną środowiska.

W projekcie przedmiotowego dokumentu zawarto zapisy w zakresie ochrony środowiska i przyrody, niwelujące niekorzystne oddziaływanie na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego, m.in. zakazano lokalizacji zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii, a także zagospodarowania i użytkowania terenu powodującego zanieczyszczenie powierzchni ziemi lub wód. Wprowadzono minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej. Ustalono również ochronę istniejących zadrzewień, a także nakaz właściwego doboru gatunkowego przy realizacji nasadzeń. Wprowadzono ponadto strefy Z zieleni, obejmujące m.in. teren cennego zadrzewienia oraz otoczenie Dopływu spod Starych Gliwic, w granicach których m.in. zakazano realizacji obiektów budowlanych (z określonymi wyjątkami) oraz nakazano zachowanie i ochronę drzew. W celu ochrony koryta Dopływu spod Starych Gliwic wyznaczono tereny WS wód powierzchniowych śródlądowych.

Niniejsza prognoza potwierdza, że zapisy projektu MPZP zapewniają ochronę poszczególnych komponentów środowiska, w tym także zdrowia ludzi, zachowując uwarunkowania ekofizjograficzne. Prognozę opracowano zgodnie z aktualnie obowiązującymi wymaganiami zapisanymi w ustawie *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*.

4.3 Materiały źródłowe

Na etapie sporządzania niniejszego dokumentu wykorzystano następujące materiały źródłowe:

- Cabała S.J. i in., 2011, *Problemy opracowania ekofizjograficzne dla terenu położonego w rejonie ul. Portowej, Wyczółkowskiego i Al. J. Nowaka-Jeziorańskiego w Gliwicach*, Biuro Ochrony Środowiska EKOSOUND, Sosnowiec
- Chmura A., Wantuch A., 2016, *Wody podziemne miasta Polski – Gliwice*, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa;
- Dubaj-Nawrot J., 2005, *Baza danych geologiczno-inżynierskich wraz z opracowaniem atlasu geologiczno-inżynierskiego aglomeracji katowickiej*, Ministerstwo Środowiska, Warszawa;
- Dulias R., Hibszer A. (red.), 2008, *Górnośląski Związek Metropolitalny – Zarys geograficzny*, PTG Oddział Katowicki, Sosnowiec;
- Grzechowski N. i in., 2023, *Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim – raport wojewódzki za rok 2022*, GIOŚ, Warszawa;
- Haisig J., 2015, *Objaśnienia do szczegółowej mapy geologicznej Polski*, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa;
- Kistowski M., 2003, *Ocena odporności środowiska na degradację oraz jego zdolności do regeneracji*, Towarzystwo Urbanistów Polskich, Warszawa;
- Kruczała A. (red.), 2000, *Atlas klimatu województwa śląskiego*, IMGW o. Katowice, Katowice;
- Machowski R., Radosz J., 2016, *Topoklimat województwa śląskiego* [w:] Kaczmarek R. (red.), *Encyklopedia Województwa Śląskiego tom III*, Biblioteka Śląska, Katowice;
- Marcinek J., Komisarek J. (red.), *Systematyka gleb Polski – Wydanie 5*, Roczniki Gleboznawcze LXII/3, Wyd. Wieś Jutra, Warszawa;
- Paszyński J., 1980, *Metody sporządzania map topoklimatycznych*, Dokumentacja Geograficzna 3, IGPZ PAN, Warszawa;
- Rosik-Dulewska Cz. (red.). 2019, *Obszary miejsko-przemysłowe wobec zmian klimatu na przykładzie miast centralnej części GZM*, Prace i studia IPIŚ PAN nr 89, Zabrze;
- Solon J. i in., 2018, *Physico-geographical mesoregions of Poland: Verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data*, *Geographia Polonica 91/2*, IGPZ PAN, Warszawa;
- Stupnicka E., 1997, *Geologia regionalna Polski*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego;
- Szendera W. i in., 2021, *Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza obszaru miasta Gliwice na potrzeby opracowań planistycznych*, Pracownia Żywokost, Suszec
- Tryjanowski P., Łuczak A., 2013, *Wpływ elektrowni słonecznych na środowisko przyrodnicze*, *Czysta Energia 1/2013*, Poznań
- Załupka M. i in., 2023, *Charakterystyka warunków przewietrzania miasta Gliwice*, ATMOTERM S.A., Opole
- *Aktualizacja Programu Ochrony Powietrza dla województwa śląskiego*, uchwała nr VI/68/8/2023 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 20 listopada 2023 r.
- *Baza danych GIS Mapy Hydrogeologicznej Polski 1:50000 – Pierwszy Poziom Wodonośny*, 2006, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa;
- *Mapa form geomorfologicznych 1:25 000*; 1987, Wydział Geodezji Urzędu Wojewódzkiego, Katowice;
- *Mapa geośrodowiskowa Polski (II) 1:50 000*, 2014, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa;
- *Mapa hydrogeologiczna Polski*, 1998, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa;
- *Mapa hydrograficzna 1:50 000*, 2001, Główny Geodeta Kraju, Warszawa;
- *Mapa Podziału Hydrograficznego Polski*, IMGW, Warszawa;
- *Mapa sozologiczna 1: 50 000*, 1995, Główny Geodeta Kraju, Warszawa;
- *Plan adaptacji miasta Gliwice do zmian klimatu do roku 2030*, uchwała nr VII/123/2019 Rady Miasta Gliwice z dnia 11 lipca 2019 r.;
- *Program Ochrony Środowiska dla Miasta Gliwice na lata 2016-2020*, uchwała nr XXII/547/2016 Rady Miasta Gliwice z dnia 15 grudnia 2016 r.;
- *Program Ochrony Środowiska dla Miasta Gliwice na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028*, uchwała nr XXIV/505/2021 Rady Miasta Gliwice z dnia 25 marca 2021 r.;
- *Program ochrony środowiska dla województwa śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024*, uchwała nr V/11/8/2015 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 31 sierpnia 2015 r.
- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych*, Dz.U. z 2016, poz. 85;
- *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gierałtowiec*, uchwała nr XXXIX/268/17 Rady Gminy Gierałtowiec z dnia 12 grudnia 2017 r.;
- *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Gliwice*, uchwała nr XXXI/956/2009 Rady Miejskiej w Gliwicach z dnia 17 grudnia 2009 r., ze zmianami wprowadzonymi uchwałą nr XXXIX/813/2022 Rady Miasta Gliwice z dnia 8 września 2022 r. oraz uchwałą nr XLVI/953/2023 Rady Miasta Gliwice z dnia 20 kwietnia 2023 r.;
- *Szczegółowa mapa geologiczna Polski 1:50 000*, 2016, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa.

Raport weryfikacji podpisu

Nazwa pliku: POS_STELLANTIS_2024_10_23.pdf
Data weryfikacji: 24.10.2024 10:41:06
Suma kontrolna pliku podpisywanego: 47DEQpj8HBSa+/TImW+5JCeuQeRkm5NMpJWZG3hSuFU=

Podpis 1/1

Identyfikator sygnatury: S-8590D3F7B090C116D1EAB2AD0E3671957914A4EE86D2B8E8EB5450B7FF202FFC
Czas podpisu: 24.10.2024 10:39:48
Format podpisu: PAdES-BASELINE-B
Algorytm podpisu: SHA256
Algorytm szyfrowania: RSA
Status podpisu: **Poprawnie zweryfikowany.**
Rodzaj certyfikatu: Kwalifikowany podpis elektroniczny
Kwalifikowane rozszerzenia: Kwalifikowany podpis elektroniczny

Certyfikat podpisujący

Podmiot certyfikatu:
Imię: PIOTR
Nazwisko: DAWIDKO
Nazwa powszechna: PIOTR DAWIDKO
URZĄD MIEJSKI W GLIWICACH
Nazwa organizacji: URZĄD MIEJSKI W GLIWICACH
Miejscowość: GLIWICE
Województwo: ŚLĄSKIE
Kraj: PL
Numer seryjny: PNOPL-87092702597
Identyfikator organizacji: VATPL-6312396695
Kod pocztowy: 44-100
Ulica: ZWYCIĘSTWA 21

Certyfikat ważny od: 19.01.2024 10:32:11
Certyfikat ważny do: 18.01.2026 10:32:11
Algorytm klucza publicznego: RSA
Długość klucza publicznego: 3072
Pochodzenie certyfikatu: NOT TRUSTED: NOK

Wystawca certyfikatu:
Nazwa powszechna: CERTUM QCA 2017
Nazwa organizacji: ASSECO DATA SYSTEMS S.A.
Kraj: PL
Identyfikator organizacji: VATPL-5170359458

